

**STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa 2007

Wstęp	3
1. Interesy narodowe i cele strategiczne Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa.....	4
1.1. Interesy narodowe.....	4
1.2. Cele strategiczne	5
2. Uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej	6
2.1. Szanse dla bezpieczeństwa.....	7
2.2. Wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa	8
3. Koncepcja bezpieczeństwa narodowego. Cele i zadania sektorowe.....	10
3.1. Bezpieczeństwo zewnętrzne.....	10
3.2. Bezpieczeństwo militarne.....	14
3.3. Bezpieczeństwo wewnętrzne	15
3.4. Bezpieczeństwo obywatelskie.....	16
3.5. Bezpieczeństwo społeczne	16
3.6. Bezpieczeństwo ekonomiczne	17
3.7. Bezpieczeństwo ekologiczne	19
3.8. Bezpieczeństwo informacyjne i telekomunikacyjne.....	20
4. System Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej	21
4.1. Strategiczne kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego	21
4.2. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym	22
4.3. Podsystemy wykonawcze	23
Zakończenie	36

Wstęp

1. W pierwszej dekadzie nowego stulecia Rzeczpospolita Polska jest krajem bezpiecznym. Zawdzięcza to głębokim przemianom geopolitycznym, które dokonały się w Europie w końcu dwudziestego wieku. Polacy w sposób szczególny przyczynili się do ich zainicjowania. Ruch „Solidarności”, odwołujący się do wartości chrześcijańskich, które ukształtowały cywilizację europejską oraz idei suwerenności narodów i niepodległości państw, odmienił Europę. W wyniku rozpadu bloku państw komunistycznych, przekreślony został jej sztuczny podział na część wolną i zniewoloną. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. spowodowało korzystną zmianę międzynarodowych uwarunkowań jej bezpieczeństwa. Polska stała się podmiotem współkształtującym proces integracji europejskiej.

2. Polska dobrze wykorzystała tę najlepszą od dziesięcioleci międzynarodową koniunkturę. Wraz z innymi państwami Europy Środkowej przystąpiła do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej, stając się częścią zachodniej wspólnoty wolnych narodów. Zdołała zagwarantować sobie nienaruszalność granic i integralność terytorium, a Polacy odzyskali możliwość stanowienia o swoim bycie oraz uzyskali szanse cywilizacyjnego rozwoju i pełnego uczestnictwa w europejskiej i globalnej społeczności międzynarodowej.

3. W życiu narodów, podobnie jak w życiu jednostek, nic nie jest dane raz na zawsze. Porządek międzynarodowy nie jest zastygłą, niewzruszalną formą. Rozwój sytuacji międzynarodowej, choć współcześnie korzystny, niesie ze sobą nowe wyzwania. Trzeba je umieć trafnie odczytywać i skutecznie stawiać im czoła. Ich zmienność i dynamika zmusza państwa i narody do stałego wysiłku. Podstawowym zadaniem i główną troską każdego państwa i jego obywateli jest zapewnienie sobie bezpieczeństwa w warunkach zrównoważonego rozwoju.

4. Prezentowany dokument jest wyrazem nowego podejścia do sprawy bezpieczeństwa narodowego. Określa on interesy narodowe i formułuje cele strategiczne w zgodzie z aktem rangi najwyższej, jakim jest Konstytucja RP. Jest wyrazem troski konstytucyjnych organów państwa o zapewnienie Polsce i Polakom bezpieczeństwa i jednocześnie określa formy narodowego wysiłku w tej dziedzinie. Urzeczywistnienie zawartych w nim kierunków działań jest obowiązkiem władz Rzeczypospolitej Polskiej i całego społeczeństwa. Taki wysiłek zapewni Polsce bezpieczeństwo dzisiaj i w przyszłości oraz pozycję na arenie międzynarodowej na miarę jej aspiracji.

5. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, skorelowana ze strategiami sojuszniczymi - Koncepcją Strategiczną NATO i Europejską Strategią Bezpieczeństwa - stanowi podstawę do opracowania wykonawczych dyrektyw strategicznych, a w szczególności Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP, strategii poszczególnych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, strategicznych planów reagowania obronnego i zarządzania kryzysowego oraz wieloletnich programów transformacji systemu bezpieczeństwa państwa, w tym programów pozamilitarnych przygotowań obronnych i programów rozwoju sił zbrojnych.

1. Interesy narodowe i cele strategiczne Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa

6. Polska jest suwerennym i demokratycznym państwem w Europie Środkowej o znaczącym potencjale demograficznym, politycznym, wojskowym i ekonomicznym. Pragnie realizować swoje interesy narodowe i aspiracje obywateli do bezpiecznego i godnego życia w pokojowym i ustabilizowanym otoczeniu. Tworzy warunki dla osiągnięcia dobrobytu przez swoich obywateli przy poszanowaniu prawa i demokratycznych wartości. Zarazem chce wnieść wkład do utrwalenia wspólnych wartości i rozwoju mechanizmów współpracy w ramach Unii Europejskiej, w przestrzeni euroatlantyckiej i w skali globalnej, celem zagwarantowania trwałego bezpieczeństwa światowego.

7. Dziś Polska działa w złożonym i rozbudowanym środowisku międzynarodowym. Jako państwo członkowskie silnych politycznie, militarnie i gospodarczo organizacji Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej – staje się coraz bardziej liczącym się uczestnikiem współpracy międzynarodowej. Członkostwo w NATO i UE oraz sojusz ze Stanami Zjednoczonymi zapewniły Polsce wysoki poziom bezpieczeństwa i stały się jednym z podstawowych gwarantów jej rozwoju wewnętrznego i pozycji międzynarodowej.

8. Rzeczpospolita Polska, będąc państwem granicznym NATO i UE, zajmuje ważne miejsce w europejskim środowisku bezpieczeństwa, a jej terytorium stanowi obszar o istotnym znaczeniu strategicznym.

9. Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w UE spowodowało poszerzenie i ewolucję pojęcia interesu narodowego oraz potrzebę umocnienia tożsamości narodowej i europejskiej Polski i jej obywateli w zjednoczonej Europie. Celowi temu służyć mają działania ukierunkowane na wzrost identyfikacji obywateli z państwem oraz rozwój wszechstronnej i równoprawnej integracji, opartej na poszanowaniu wspólnych wartości demokratycznych i społecznych.

1.1. Interesy narodowe

10. Podstawowe interesy narodowe są niezmiennie i oparte na całościowej koncepcji bezpieczeństwa państwa, uwzględniającej aspekty polityczno-militarne, ekonomiczne, społeczne i ekologiczne. Interesy narodowe wynikają z fundamentalnych i niezmiennych wartości Polski, a ich realizacja stanowi dla państwa i jego mieszkańców potrzebę nadrzędną. Zgodnie z Konstytucją RP należą do nich: zapewnienie niepodległości, nienaruszalności terytorialnej, wolności, bezpieczeństwa, poszanowania praw człowieka i obywatela, a także zachowanie dziedzictwa narodowego oraz ochrona środowiska naturalnego w warunkach zrównoważonego rozwoju.

11. Interesy narodowe można podzielić na trzy grupy: żywotne, ważne oraz inne istotne. Żywotne interesy narodowe Rzeczypospolitej Polskiej wiążą się z zapewnieniem przetrwania państwa i jego obywateli. Obejmują potrzebę zachowania niepodległości i suwerenności państwa, jego integralności terytorialnej i nienaruszalności granic; zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, praw człowieka i podstawowych wolności, a także umacniania demokratycznego porządku politycznego. Ich realizacja to bezwzględny priorytet polskiej polityki bezpieczeństwa.

12. Do ważnych interesów narodowych Polski należy zagwarantowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju cywilizacyjnego oraz gospodarczego kraju, stworzenie warunków do wzrostu dobrobytu społeczeństwa, do rozwoju nauki i techniki oraz do należytej ochrony dziedzictwa narodowego i tożsamości narodowej, a także środowiska naturalnego.

13. Inne istotne interesy narodowe Polski są związane z dążeniem do zapewnienia silnej pozycji międzynarodowej państwa oraz możliwości skutecznego promowania polskich interesów na arenie międzynarodowej. Do istotnych interesów należy również umacnianie zdolności działania i skuteczności najważniejszych instytucji międzynarodowych, w których Polska uczestniczy, jak również rozwój stosunków międzynarodowych opartych na poszanowaniu prawa oraz efektywnej współpracy wielostronnej zgodnie z celami i zasadami określonymi w Karcie Narodów Zjednoczonych.

14. Realizacja interesów narodowych oraz wynikających z nich celów odbywa się w ramach działań wewnętrznych państwa oraz w jego relacjach z otoczeniem zewnętrznym. Zdolność Polski do skutecznego działania na zewnątrz jest uwarunkowana jakością wewnętrznego ładu politycznego, gospodarczego i społecznego.

1.2. Cele strategiczne

15. Cele strategiczne wynikają z interesów bezpieczeństwa i rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej, będącej członkiem NATO i Unii Europejskiej, a także z rosnących współzależności między państwami i gospodarkami, jak również coraz intensywniejszymi kontaktami między jednostkami i społeczeństwami.

16. Nadrzędnym celem strategicznym Rzeczypospolitej Polskiej jest zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukcję ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyzwań i umiejętne wykorzystywanie pojawiających się szans. Za główne cele strategiczne należy uznać:

- zapewnienie niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz suwerenności w decydowaniu o wewnętrznych sprawach życia narodu, jego organizacji oraz ustroju państwa;
- stworzenie warunków rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego, decydujących o możliwościach działania narodu i państwa;
- zapewnienie możliwości korzystania przez obywateli z konstytucyjnych wolności, praw człowieka i obywatela oraz stworzenie bezpiecznych warunków do godziwego życia obywateli i rozwoju całego narodu, w wymiarze materialnym i duchowym;
- zapewnienie możliwości aktywnego kształtowania stosunków w otoczeniu międzynarodowym i zdolności skutecznego działania poprzez obronę interesów narodowych i promowanie wizerunku wiarygodnego uczestnika stosunków międzynarodowych, a także realizacji zobowiązań sojuszniczych, stanowiących o wiarygodności Polski;
- zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i opieki nad obywatelami polskimi przebywającymi poza granicami kraju;

- promocja polskiej gospodarki i wspieranie polskich przedsiębiorców oraz budowa prestiżu Polski w otoczeniu międzynarodowym;
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa prawnego obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;
- ochronę duchowego i materialnego dziedzictwa narodowego (bogactw naturalnych, majątku indywidualnego obywateli i zbiorowego majątku narodowego) oraz zapewnienie możliwości jego bezpiecznego rozwijania we wszystkich sferach aktywności narodowej, w tym zwłaszcza ekonomicznej, społecznej i intelektualnej;
- ochronę środowiska naturalnego i ochronę przed skutkami klęsk żywiołowych, a także katastrof spowodowanych poprzez działalność człowieka;
- zapewnienie szerokiego dostępu do informacji, podniesienie poziomu edukacji narodowej oraz stworzenie silnego zaplecza naukowo-badawczego, połączonego z potencjałem wytwórczym, poprawiającym konkurencyjność gospodarki.

17. W ramach realizowanej polityki bezpieczeństwa powyższe cele przekładane są na zadania i konkretne działania, stosownie do uwarunkowań, uwzględniając potrzeby i możliwości ich wykonania samodzielnie lub z innymi partnerami.

2. Uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

18. Na bezpieczeństwo Polski oddziałują przede wszystkim procesy i zjawiska w jej otoczeniu – w regionie, w Europie i w ramach wspólnoty euroatlantyckiej. Znaczący wpływ na bezpieczeństwo ma dynamika stosunków w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej. Członkostwo Polski w UE stwarza warunki sprzyjające jej rozwojowi gospodarczemu i postępowi cywilizacyjnemu, jednocześnie przyczyniając się do zwiększenia bezpieczeństwa kraju.

19. W wymiarze globalnym kluczową rolę odgrywają Stany Zjednoczone, które są gwarantem bezpieczeństwa międzynarodowego. Ich pozycja uległa jednak pewnemu osłabieniu na skutek trudności związanych z operacją w Iraku i wojną z terroryzmem. Korzystnym zjawiskiem jest poprawa stosunków transatlantyckich oraz zbliżenie poglądów sojuszników w najważniejszych kwestiach bezpieczeństwa międzynarodowego, zwalczania terroryzmu i powstrzymania proliferacji broni masowego rażenia.

20. Federacja Rosyjska, wykorzystując koniunkturę na surowce energetyczne, intensywnie zabiega o umocnienie swojej pozycji w wymiarze ponadregionalnym. Rosyjskim dążeniom do zacieśnienia kontaktów z wybranymi państwami zachodnimi towarzyszy wprowadzanie selektywnych ograniczeń i dyskryminowanie niektórych członków NATO i UE.

21. Niekorzystnym zjawiskiem jest pogarszanie się bezpieczeństwa na Bliskim i Środkowym Wschodzie na skutek umacniania się wpływów sił fundamentalistycznych, zagrożeń aktami terrorystycznymi, destabilizacji Iraku i Afganistanu oraz nuklearnych ambicji Iranu. Fundamentalizm islamski oddziałuje również negatywnie na sytuację w państwach Azji i Afryki, a także w niektórych państwach europejskich.

22. Wzrasta znaczenie ekonomicznego wymiaru bezpieczeństwa, zwłaszcza bezpieczeństwa energetycznego. Do zwiększenia zagrożeń w tej dziedzinie przyczynia się wykorzystywanie przez niektóre państwa zasobów surowców energetycznych jako instrumentów nacisku politycznego oraz narastanie rywalizacji o pozyskanie nośników energii. Jednocześnie rośnie przekonanie o potrzebie międzynarodowego współdziałania dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, poszukiwania alternatywnych źródeł energii i powstrzymania niekorzystnych zmian klimatu ziemi.

23. Siły militarne wielu państw w coraz większym stopniu biorą udział w zwalczaniu zagrożeń o charakterze asymetrycznym, w misjach pokojowych oraz operacjach stabilizacyjnych. Źródłem zagrożenia są podmioty pozapaństwowe, często trudne do zidentyfikowania oraz nierozwiązane konflikty regionalne i lokalne, które są katalizatorami napięć obejmujących swym zasięgiem rozległe obszary. Źródłem zagrożenia są także państwa upadłe, które nie są w stanie kontrolować swego terytorium. Ich suwerenność ma charakter jedynie formalny, sprzyjający rozwojowi terroryzmu i przestępczości zorganizowanej. Kontynent afrykański jest wyniszczany przez lokalne wojny i konflikty a także epidemię HIV/AIDS, co powoduje masowe migracje do krajów rozwiniętych. Wzrasta groźba katastrof ekologicznych, maleje dostępność wody pitnej.

24. Dystans rozwojowy między poszczególnymi regionami świata ulega powiększeniu, co przyczynia się do wzrostu napięć w stosunkach międzynarodowych. Tym niekorzystnym tendencjom towarzyszy narastanie poczucia współodpowiedzialności za losy świata oraz przekonanie, że walka z zagrożeniami i wyzwaniem wymaga wspólnych działań. Instytucje międzynarodowe dysponują jednak ograniczonymi możliwościami adaptacji do zmieniających się uwarunkowań i sprostania wyzwaniom.

2.1. Szanse dla bezpieczeństwa

25. Polska jest państwem dobrze umocowanym w strukturach europejskich i euroatlantyckich. Jesteśmy aktywnym i solidarnym członkiem NATO oraz tworzących się europejskich struktur obronnych. W polskim interesie leży, aby Sojusz Północnoatlantycki pozostał instrumentem zbiorowej obrony państw członkowskich, adaptując jednocześnie swe zdolności cywilne i wojskowe do zwalczania nowych zagrożeń. Interesem polskim służy umacnianie transatlantyckiej wspólnoty, zacieśnianie stosunków między Stanami Zjednoczonymi i Unią Europejską, zwłaszcza ich kooperatywności oraz komplementarności w dziedzinie bezpieczeństwa. Polsce, jako bliskiemu sojusznikowi Stanów Zjednoczonych, zależy na umacnianiu zaangażowania tego państwa w Europie, jako siły gwarantującej bezpieczeństwo i stabilizującej relacje polityczno - militarne na kontynencie.

26. Integracja Unii Europejskiej stwarza warunki dla rozwijania stosunków z partnerami w oparciu o wspólnotę wartości i interesów. Biorąc udział w kształtowaniu procesu integracji Polska ma wpływ na jego wymiar funkcjonalny i instytucjonalny. Uzyskane dzięki członkostwu w Unii Europejskiej dogodne warunki polityczne i ekonomiczne wykorzystywane są do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju między Polską a czołowymi państwami świata zachodniego. Przynależność

do Unii Europejskiej stwarza nowe możliwości oddziaływania na arenie międzynarodowej oraz przyczynia się do umocnienia pozycji Polski w świecie.

27. Dynamika procesów demokratyzacji i transformacji gospodarczej w Europie Środkowej, Wschodniej i Południowej oraz wola wielu państw tego regionu zbliżenia z Sojuszem Północnoatlantyckim i Unią Europejską przyczyniają się do umocnienia pokoju i stabilizacji na kontynencie europejskim. Wspierając te procesy, zwłaszcza w stosunkach z Ukrainą, Mołdową oraz państwami Bałkanów Zachodnich i Kaukazu Południowego, Polska rozwija partnerską współpracę z tymi państwami w celu wzmocnienia ich dążeń do demokratycznego rozwoju. Pozytywny wpływ na umocnienie bezpieczeństwa Polski miałyby demokratyzacja Białorusi.

2.2. Wyzwania i zagrożenia bezpieczeństwa

28. W perspektywie długofalowej bezpieczeństwo Polski w znacznej mierze zależy od zdolności państwa do stawienia czoła wyzwaniom, które wykraczają poza tradycyjnie rozumiane zagrożenia bezpieczeństwa. Wyzwania te są konsekwencją sprzężonych ze sobą procesów politycznych, ekonomiczno - społecznych, demograficznych i ekologicznych o zasięgu często wykraczającym daleko poza granice kraju. O zdolności Polski do stawienia im czoła zadecyduje zasięg i przebieg procesu zmniejszania dystansu technologicznego między Polską a rozwiniętymi państwami europejskimi.

29. W tym kontekście niepokój budzą zmiany demograficzne w Polsce, a szczególnie charakter i skala migracji z Polski do innych państw w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia, a także malejący przyrost naturalny i w konsekwencji starzenie się społeczeństwa. Długofalowo spowoduje to niekorzystne przekształcenia struktury społecznej, które mogą prowadzić do załamania systemu emerytalnego. Ponadto zwiększające się różnice w zamożności i poziomie życia obywateli oraz dystans między poszczególnymi regionami Polski mogą wywołać napięcia, przyczyniając się do zmniejszenia spójności społeczeństwa. Malejący poziom zastępowalności pokoleń spowoduje, że aby utrzymać tempo rozwoju gospodarczego, Polska i inne kraje UE będą musiały w perspektywie długookresowej przyjmować znaczne ilości imigrantów. Wymusi to konieczność wypracowywania skutecznych polityk i działań włączających nowo przybyłych do społeczeństw poszczególnych krajów, z pełnym poszanowaniem ich odrębności kulturowej i religijnej, aby uniknąć negatywnych zjawisk obserwowanych w niektórych krajach Europy Zachodniej. Pogłębiające się dysproporcje w poziomie życia pomiędzy państwami UE a innymi obszarami świata, jak również niestabilna sytuacja polityczna i konflikty zbrojne, mogą stać się przyczyną masowych ruchów migracyjnych. Zagrożeniem dla Polski może być nielegalna migracja, a zwłaszcza jej zorganizowane formy.

30. Do wyzwań o charakterze wewnętrznym należy zaliczyć konieczność dokończenia transformacji polskiego systemu prawnego, ze szczególnym uwzględnieniem prawa własności i wynikających z tego konsekwencji. Wyzwaniem pozostaje również poprawa stanu infrastruktury, w szczególności stworzenie nowoczesnej sieci transportowej, telekomunikacyjnej i sieci służącej do przesyłu i magazynowania nośników energii. Niezbędne jest zwiększenie sprawności struktur

administracyjnych w celu optymalnego wykorzystania możliwości rozwojowych, które oferuje uczestnictwo w Unii Europejskiej i w innych instytucjach międzynarodowych.

31. Wśród zagrożeń bezpieczeństwa o charakterze zewnętrznym największe znaczenie ma uzależnienie polskiej gospodarki od dostaw surowców energetycznych - ropy naftowej i gazu ziemnego - z jednego źródła. Aby przeciwdziałać temu zagrożeniu należy dążyć do zapewnienia alternatywnych źródeł energii i zróżnicowanego zaopatrzenia w surowce energetyczne. Niezbędna jest nie tylko dywersyfikacja dostaw, ale i zwiększanie zdolności kraju do reagowania na niekorzystne zmiany na rynku, w tym również poprzez zacieśnienie współdziałania w ramach NATO i UE.

32. Potencjalnym zagrożeniem dla interesów Polski byłoby załamanie procesu integracji europejskiej na skutek powrotu państw do podejmowania działań wyłącznie przez pryzmat interesów narodowych oraz ambicji traktowania UE jako przeciwwagi dla Stanów Zjednoczonych, a także niezdolności UE do kreowania wspólnej polityki. Zagrożeniem byłoby także osłabienie więzów łączących wspólnotę transatlantycką, co spowodowałoby oddalanie się od siebie państw położonych po obu brzegach Atlantyku.

33. Niekorzystnym zjawiskiem dla Polski byłoby umocnienie porządków autorytarnych na kontynencie oraz nasilenie się postaw konfrontacyjnych. Pewien potencjał destabilizujący kryją w sobie napięcia w Naddniestrzu i na Kaukazie Południowym, które wciąż czekają na trwałe rozwiązania pokojowe. Nie w pełni uregulowane są także kwestie sporne na Bałkanach, aczkolwiek obecnie niebezpieczeństwo powrotu do otwartego konfliktu jest niewielkie.

34. Zagrożeniem dla Europy, w tym i dla Polski, jest zorganizowany terroryzm międzynarodowy. Polska musi się liczyć z możliwością działań skierowanych przeciwko niej w związku z udziałem w kampanii antyterrorystycznej. Nie można wykluczyć akcji odwetowych będących konsekwencją prowadzonych przez NATO lub UE operacji stabilizacyjnych i pokojowych. Szczególnym zagrożeniem dla polskich podmiotów, realizujących zadania poza granicami państwa, są działania zbrojne prowadzone przez ugrupowania terrorystyczne na obszarze odpowiedzialności Polskich Kontyngentów Wojskowych.

35. Obecny poziom zintegrowania światowego życia ekonomicznego oraz rynków finansowych powoduje, iż gwałtowne zmiany i kryzysy zachodzące nie tylko w najbliższym otoczeniu Polski, ale i w innych rejonach świata, mogą oddziaływać negatywnie na stabilność, konkurencyjność i możliwości rozwojowe polskiej gospodarki, a tym samym i bezpieczeństwo państwa.

36. Zagrożeniem dla Polski jest również zorganizowana przestępczość międzynarodowa. Wynika ono z tranzytowego położenia Polski oraz charakteru i sposobów działania międzynarodowych grup przestępczych. Przystąpienie Polski do pełnej realizacji Układu z Schengen, a co za tym idzie, zniesienie kontroli granicznej na odcinkach wewnętrznej granicy UE, może skutkować ograniczeniem barier dla przepływu osób poszukiwanych, utrudnieniem przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym, a także ułatwieniem wwozu na teren Polski odpadów zanieczyszczających środowisko, substancji odurzających z państw UE, w których dozwolone jest ich posiadanie czy też nielegalnym wywozem z Polski dóbr kultury.

Innym zagrożeniem może być oddziaływanie w cyberprzestrzeni, skierowane w systemy i sieci teleinformatyczne infrastruktury krytycznej. Skutkiem takich działań mogą być zarówno straty materialne, jak i sparaliżowanie istotnych sfer życia publicznego.

37. Polska może podlegać również zagrożeniom o charakterze ekologicznym, będącym następstwem niewłaściwego wykorzystania postępu technicznego i technologicznego oraz naruszenia równowagi pomiędzy człowiekiem a przyrodą. Zagrożenia te mogą być także związane z potencjalnymi awariami przestarzałych elektrowni atomowych, handlem materiałami rozczepialnymi, ze składowaniem i transportem materiałów radioaktywnych, substancji chemicznych i odpadów organicznych, z awariami rurociągów transportujących ropę naftową i paliwa.

3. Koncepcja bezpieczeństwa narodowego. Cele i zadania sektorowe

38. Warunkiem osiągnięcia celów strategicznych jest wykorzystanie całego zakresu dostępnych instrumentów i działań politycznych, gospodarczych, wojskowych i dyplomatycznych. Zacieranie się różnic między wewnętrznymi i zewnętrznymi aspektami bezpieczeństwa narodowego wymaga całościowego podejścia. Należy przy tym maksymalnie wykorzystać szanse, jakie stwarza członkostwo Polski w NATO i Unii Europejskiej oraz partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi. Trzeba konsekwentnie realizować działania, umacniające bezpieczeństwo państwa i jego obywateli oraz polepszające warunki rozwoju społeczeństwa. Należą do nich w szczególności:

- wzmocnienie suwerenności politycznej i ekonomicznej Polski,
- zapewnienie wzrostu dobrobytu społeczeństwa i poprawy jakości życia obywateli,
- unowocześnianie sił zbrojnych i rozwijanie ich zdolności współdziałania z armiami sojuszniczymi,
- umacnianie międzynarodowej pozycji i wizerunku Polski oraz zwiększanie jej udziału w kształtowaniu środowiska międzynarodowego.

39. Realizacja celów i zadań strategicznej koncepcji bezpieczeństwa narodowego będzie się odbywać z wykorzystaniem działań politycznych, gospodarczych, wojskowych i innych przedsięwzięć, angażujących administrację publiczną, organizacje pozarządowe i obywateli.

3.1. Bezpieczeństwo zewnętrzne

40. Obowiązkiem państwa jest konsekwentne zabieganie o tworzenie jak najkorzystniejszego międzynarodowego otoczenia kraju i umacnianie jego międzynarodowej pozycji, wizerunku i prestiżu. Należy tworzyć i rozwijać zdolności do osiągania narodowych celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa w bezpośrednim sąsiedztwie, przestrzeni europejskiej, euroatlantyckiej i globalnej, a także tworzyć warunki dla umacniania skutecznych powiązań i mechanizmów wspólnotowych i sojusznicznych. Należy wspierać procesy transformacyjne w Europie Wschodniej i Południowej. W wymiarze globalnym, głównym zadaniem jest rozwój przyjaznych stosunków z partnerami i przeciwdziałanie negatywnym skutkom konfliktów, dysproporcji rozwojowych i naruszeń międzynarodowego porządku prawnego.

41. **Sojusz Północnoatlantycki** jest dla Polski najważniejszą formą współpracy wielostronnej w polityczno-wojskowym wymiarze bezpieczeństwa oraz filarem stabilności na kontynencie, a także główną płaszczyzną stosunków transatlantyckich. Priorytetem pozostaje zwiększanie zdolności NATO do pełnienia jego podstawowych funkcji - zbiorowej obrony oraz tworzenia płaszczyzny konsultacji międzysojuszniczych w razie zagrożenia. Polska w pełni popiera wszechstronny rozwój potencjału Sojuszu w zakresie zapobiegania kryzysom oraz prowadzenia operacji stabilizacyjnych. Uznaje również potrzebę doskonalenia zdolności Sojuszu do zwalczania zagrożeń nietradycyjnych, w tym spowodowanych przez terroryzm i inne zagrożenia asymetryczne oraz niebezpieczeństw wynikających z proliferacji broni masowego rażenia. Polska opowiada się za kontynuowaniem transformacji wojskowej NATO. Popiera selektywne zaangażowanie w misje stabilizacyjne na obszarze pozaeuropejskim, jednak pod warunkiem zachowania przez Sojusz wiarygodnego potencjału i pełnej zdolności do zbiorowej obrony państw członkowskich, jak również uwzględnienia wpływu pozaeuropejskiej aktywności NATO na przebieg, tempo oraz koszty modernizacji i transformacji sił zbrojnych sojuszników, w tym Polski.

42. Polska będzie zabiegać o zwiększenie roli NATO jako forum strategicznego dialogu transatlantyckiego. Wzmocni to więzi sojusznicze oraz przyczyni się do zwiększenia spójności NATO. Uznaje przy tym, uwzględniając sojuszniczą dyskusję na temat nowej koncepcji strategicznej, że zmiany dokonujące się w misjach NATO powinny znaleźć w tej koncepcji odzwierciedlenie. Polska będzie też aktywnie uczestniczyć w innych działaniach na rzecz umocnienia spójności Sojuszu, w tym w harmonizowaniu interesów państw członkowskich na arenie międzynarodowej oraz dążeniu do zmniejszenia dystansów technologicznych między sojusznikami. Partnerstwo z Rosją powinno służyć zwiększeniu zaangażowania tego kraju we współpracę transatlantycką, w ponoszenie odpowiedzialności za bezpieczeństwo i stabilność regionu, a tym samym służyć zwiększeniu skuteczności NATO. Szczególną wagę będzie przywiązywać do rozwijania wszechstronnej współpracy Sojuszu i Unii Europejskiej. Jako część sojuszniczego systemu obronnego, Polska będzie rzetelnie wykonywać swe zobowiązania oraz aktywnie uczestniczyć w prowadzonych przez NATO operacjach.

43. Polska popiera rozwój współpracy Sojuszu z państwami partnerskimi, uznając ją za istotny czynnik wzmacniający bezpieczeństwo całego obszaru euroatlantyckiego, a także wpływający stabilizująco na rejony Morza Śródziemnego i Bliskiego Wschodu. Opowiada się za umacnianiem Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego i Partnerstwa dla Pokoju, a także za dalszym rozwojem Dialogu Śródziemnomorskiego oraz Sтамбульskieй Inicjatywy Współpracy. Priorytetowym zadaniem pozostaje utrzymanie zainteresowania Sojuszu rozwojem stosunków z jego partnerami z Europy Wschodniej i z Zakaukazia. Polska uznaje wyjątkową wagę współpracy NATO z Rosją i będzie aktywnie uczestniczyć w jej pogłębianiu. Partnerstwo z Rosją powinno służyć większemu zaangażowaniu tego kraju we współpracę euroatlantycką, sprzyjając umocnieniu bezpieczeństwa i stabilności regionu. Szczególnie intensywnie Polska będzie działać na rzecz pogłębiania wszechstronnej współpracy z Ukrainą i Gruzją.

44. Członkostwo w **Unii Europejskiej** w istotnym stopniu determinuje podstawy bezpieczeństwa Polski. Radykalnie zwiększyło możliwości realizacji polskiej polityki bezpieczeństwa i zdolności oddziaływania międzynarodowego. Wzmocniło pozycję

Polski w świecie, ale jednocześnie spowodowało wzrost jej odpowiedzialności za kształt porządku międzynarodowego. Dzięki takim instrumentom, jak: Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa, Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony, Jednolity Rynek Europejski, wspólna polityka handlowa, Fundusz Spójności oraz inne mechanizmy wspierania rozwoju, współpraca w zakresie sądownictwa i spraw wewnętrznych, udział Polski w UE wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo i możliwości rozwojowe państwa we wszystkich wymiarach życia politycznego, gospodarczego i społecznego. Zarazem bezpieczeństwo Polski w coraz większym stopniu stanowi integralną część bezpieczeństwa UE. Polska winna opowiadać się za pogłębianiem procesów integracyjnych w Unii przy zachowaniu spójności i solidarności jej członków. Polska będzie aktywnie uczestniczyć w działaniach służących tym celom, w tym w kształtowaniu nowych form instytucjonalnych integracji i jej podstaw traktatowych. Szczególnie ważnym zadaniem dla Polski jest uzgodnienie w ramach Unii Europejskiej solidarnych mechanizmów bezpieczeństwa energetycznego, mających na celu udzielenie wszelkiej niezbędnej pomocy w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa energetycznego któregośkolwiek z Państw Członkowskich.

45. W interesie bezpieczeństwa Polski jest umacnianie pozycji Unii w świecie i zwiększanie jej międzynarodowego zaangażowania zarówno w skali regionalnej, jak i globalnej. Polska będzie aktywnie uczestniczyć w rozwoju Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, dążąc do zacieśniania współpracy państw członkowskich, zbliżania ich stanowisk i harmonizowania interesów oraz wypracowania nowych instrumentów wspólnej polityki. Szczególna uwaga poświęcona będzie działaniom na rzecz zwiększania aktywności Unii w Europie Wschodniej, m.in. przez aktywny udział w rozwoju Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Polska popiera zaangażowanie UE w łagodzenie napięć i rozwiązywanie konfliktów zwłaszcza w najbliższym sąsiedztwie Unii, w tym w Mołdowie, państwach Kaukazu Południowego i na Bałkanach. Będzie aktywnie uczestniczyć w formułowaniu i realizacji wspólnej polityki UE wobec innych regionów świata, także w określaniu roli Unii w stabilizacji Bliskiego Wschodu. Polska stopniowo zwiększy swój udział w pomocy rozwojowej UE, uznając ją za ważny instrument przyczyniający się do likwidacji źródeł wielu współczesnych zagrożeń. Polska pozostanie zwolennikiem dalszego rozszerzania UE, widząc w nim skuteczny sposób budowy stabilności ogólnoeuropejskiej.

46. Polska opowiada się za rozwojem Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Wnieśli znaczący wkład w rozwój wojskowych i cywilnych zdolności UE w zakresie reagowania kryzysowego. Będzie stopniowo zwiększać zaangażowanie w tworzenie europejskich sił szybkiego reagowania, także przez udział w tworzeniu grup bojowych. Będzie dążyć do realizacji pozostałych zamierzeń określonych przez Europejski Cel Operacyjny 2010. Polska będzie też wносить znaczący wkład ludzki i materialny w organizowane przez Unię misje stabilizacyjne, pokojowe, humanitarne, ratownicze i szkoleniowe. Opowiada się również za dalszym rozwojem współpracy w zakresie przemysłów obronnych, harmonizacji zakupów i wspólnych wojskowych programów badawczych, a także za stopniową budową europejskiego rynku uzbrojenia. Polska uznaje istotną rolę Europejskiej Agencji Obrony w tych procesach. Zarazem zdecydowanie popiera rozwój stałej i zinstytucjonalizowanej współpracy w sprawach bezpieczeństwa i obrony między NATO i UE, tak aby zapewnić

komplementarność działań tych instytucji oraz maksymalną skuteczność wykorzystania pozostających w ich dyspozycji środków.

47. Polska zabiega o dalszy rozwój współdziałania w Unii w dziedzinach istotnych dla bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym sądownictwa i spraw wewnętrznych, zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu oraz przeciwdziałania innym nietradycyjnym zagrożeniom i wyzwaniom. Ze względu na graniczne położenie Polski i jej rychłe przystąpienie do strefy Schengen, szczególną wagę przywiązuje się do zacieśniania współpracy członków Unii w zakresie polityki imigracyjnej, azylowej i ochrony granic przy zachowaniu kompetencji państw członkowskich. Członkostwo Polski w Unii stwarza także możliwości zwiększenia bezpieczeństwa granicy państwowej RP. Tworzone w ramach UE mechanizmy finansowe oraz współpraca w ramach agencji wspólnotowych zapewnią dodatkowe wsparcie dla służb ochraniających zewnętrzne granice UE.

48. Szczególne znaczenie w polskiej polityce bezpieczeństwa zachowują stosunki dwustronne ze Stanami Zjednoczonymi. Polska uznaje, iż mają one strategiczny charakter i będzie zabiegać o dalszy ich rozwój w duchu solidarnego i zrównoważonego partnerstwa. Polska będzie działać na rzecz utrwalania amerykańskiej obecności na kontynencie europejskim, także w wymiarze pozamilitarnym. Rozbudowa wszechstronnej współpracy bilateralnej z głównym sojusznikiem Polski powinna być czynnikiem umacniającym więzi transatlantyckie, pozytywnie wpływającym na kształt i jakość współpracy NATO z Unią Europejską i Stanami Zjednoczonymi.

49. Polska rozwija intensywną współpracę i przyjazne stosunki ze wszystkimi sąsiadami. Ważnym dla nas partnerem w polityce europejskiej jest Republika Federalna Niemiec. Rozwiązanie problemów we wzajemnych stosunkach będzie sprzyjać zdynamizowaniu współpracy w wymiarze dwustronnym i wielostronnym. Polska będzie dążyć do rozwoju równoprawnych i partnerskich stosunków z Federacją Rosyjską, licząc na jej współpracę w rozwiązywaniu trudnych spraw obciążających nasze relacje. Będziemy utrzymywać dobre relacje z Litwą i innymi państwami bałtyckimi, zarówno w kontaktach dwustronnych jak i na forum UE. Ważnymi partnerami są nasi południowi sąsiedzi: Czechy, Słowacja i Węgry. Uznając znaczenie Ukrainy dla bezpieczeństwa kontynentu europejskiego i regionu, Polska będzie zabiegać o dalszy rozwój strategicznego partnerstwa z tym krajem oraz o pogłębienie związków Ukrainy, a także Mołdowy, z instytucjami euroatlantyckimi. Liczymy na przemiany demokratyczne na Białorusi i związanie jej ze wspólnotą świata zachodniego.

50. Polska rozwija również współpracę dwustronną i wielostronną z pozostałymi państwami Europy Środkowej i Wschodniej, widząc w niej szansę na umocnienie bezpieczeństwa w tej części kontynentu. Polska dąży do zacieśnienia współpracy w ramach Trójkąta Weimarskiego oraz Grupy Wyszehradzkiej, a także wspiera rozwój innych instytucji subregionalnych, przyczyniających się do demokratyzacji regionu oraz zwiększenia bezpieczeństwa i stabilności. Szczególna waga przywiązywana jest do stosunków z państwami, które przygotowują się do członkostwa w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej lub też deklarują wolę wstąpienia do tych organizacji.

51. Polska niezmiennie opowiada się za zachowaniem przewidzianej w Karcie Narodów Zjednoczonych odpowiedzialności ONZ za utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego oraz umacnianiem roli pełnionej w tym względzie przez Radę Bezpieczeństwa. Czynione są wysiłki w celu adaptacji ONZ do zmieniających się realiów międzynarodowych i do nowych wyzwań. Polska będzie się angażować w podejmowane przez ONZ działania mające na celu rozwiązywanie konfliktów, a także zgłaszać kadry wojskowe, policyjne oraz cywilne do udziału w operacjach pokojowych i stabilizacyjnych. Będzie też dążyć do zwiększenia skuteczności ONZ w przeciwdziałaniu zagrożeniom, które wynikają z niedorozwoju gospodarczego i nierozwiązanych problemów społecznych.

52. Polska popiera rozwój prawa międzynarodowego i zapewnienie jego powszechnego poszanowania. Będzie zabiegać o rozwój norm prawnych, które będą skutecznymi narzędziami w zwalczaniu nowych zagrożeń, zwłaszcza związanych z proliferacją broni masowego rażenia, terroryzmem i przestępczością zorganizowaną oraz zjawiskiem państw upadłych. Polska będzie udzielać poparcia umacnianiu odpowiedzialności państw za ochronę swoich obywateli. Będzie też wspierać inne działania na rzecz obrony praw człowieka i fundamentalnych wartości, a także włączać się w przedsięwzięcia pomocowe oraz zabiegać o rozwój dialogu kultur i cywilizacji.

53. Polska działa na rzecz powstrzymania proliferacji broni masowego rażenia oraz kontroli międzynarodowego handlu bronią i materiałami podwójnego zastosowania. Będzie dbać o skuteczność kontroli zbrojeń i rozbrojenia oraz środków budowy zaufania i bezpieczeństwa. Istotne znaczenie ma pełna realizacja obowiązujących porozumień międzynarodowych w tych dziedzinach. Wyzwanie dla bezpieczeństwa Polski stwarza wstrzymanie się innych państw od realizacji tych porozumień. Polska będzie zabiegać o dalszy rozwój wielostronnych mechanizmów kontrolnych w tym zakresie, także przez poszukiwanie nowych, jeszcze bardziej elastycznych i skutecznych rozwiązań oraz instrumentów współdziałania.

54. Polska utrzyma swe zaangażowanie w prace Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Rady Europy, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz innych instytucji wielostronnych.

3.2. Bezpieczeństwo militarne

55. Nadrzędnym celem działań w obszarze bezpieczeństwa militarnego jest gotowość do obrony terytorium i niepodległości Polski oraz sojuszników, eliminacja zagrożeń o charakterze zbrojnym, a także przeciwdziałanie ewentualnym, niekorzystnym zmianom równowagi wojskowej w regionie. Polska buduje swoją politykę obronną w powiązaniu z zasadą solidarności i lojalności sojuszniczej. Gotowość przyścia z pomocą każdemu członkowi Sojuszu Północnoatlantyckiego wzmacnia potencjał odstraszania, zapewniający bezpieczeństwo państw członkowskich i NATO jako całości.

56. W dającej się przewidzieć perspektywie istnieje małe prawdopodobieństwo wybuchu konfliktu zbrojnego na dużą skalę. Bardziej prawdopodobne będą konflikty o charakterze regionalnym oraz lokalnym, w których Polska nie będzie bezpośrednio zaangażowana. Ich przebieg i skutki mogą stwarzać sytuacje kryzysowe, niosące groźbę rozszerzenia się i przerodzenia w wojnę. Polska musi być gotowa do

reagowania na kryzysy, które mogą wywołać konflikty wymagające realizacji zadań obronnych w świetle artykułu V Traktatu Waszyngtońskiego.

57. Udział Polski w obronie kolektywnej zgodnie z artykułem V Traktatu Waszyngtońskiego oraz wspieranie polityki ONZ, NATO, UE w dziedzinie reagowania kryzysowego i w działaniach stabilizacyjnych, wiązać się będzie z potrzebą uwzględnienia w planowaniu strategicznym rozszerzonego spektrum zagrożeń, zwłaszcza o charakterze asymetrycznym, oraz nowego kontekstu technologicznego. Warunkami powodzenia operacji wojskowych będą przede wszystkim: uzyskanie przewagi informacyjnej; użycie struktur zadaniowych sił zbrojnych, wyposażonych w nowocześniejszy sprzęt techniczny od sprzętu przeciwnika; zastosowanie zaawansowanych technologii w zakresie dowodzenia; posiadanie możliwości skutecznego rażenia, dokonywania manewru i ochrony przed rażeniem przeciwnika; umiejętne stosowanie symetrycznej strategii wobec działań przeciwnika, pełne wykorzystanie zasobów logistycznych kraju oraz współpracy cywilno-wojskowej.

3.3. Bezpieczeństwo wewnętrzne

58. Nadrzędnym celem działań państwa w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego jest utrzymanie zdolności do reagowania - odpowiednio do zaistniałej sytuacji - w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa powszechnego, związanych z ochroną porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami oraz skutkami klęsk żywiołowych, katastrof naturalnych i awarii technicznych.

59. Osiągnięcie tego celu wymaga tworzenia spójnych przepisów prawnych, kształtowania postaw społecznych, doskonalenia działalności wszystkich podmiotów państwowych i społecznych, których aktywność związana jest z bezpieczeństwem wewnętrznym państwa. Będzie to możliwe poprzez zwiększenie efektywności działania administracji publicznej oraz systematyczne podnoszenie poziomu profesjonalizmu funkcjonariuszy i pracowników instytucji państwowych realizujących zadania w tej sferze funkcjonowania państwa, a także upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

60. Wszelkie działania w zakresie zapewnienia odpowiedniego, akceptowanego przez społeczeństwo, poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa winny być skierowane na realizację zadań w zakresie wdrożenia systemu zarządzania kryzysowego, budowy Systemu Ochrony Ludności poprzez zapewnienie funkcjonowania Systemu Ostrzegania i Alarmowania Ludności oraz Zintegrowanego Systemu Ratowniczego, a także integracji i konsolidacji z działaniami NATO, UE i ONZ oraz innych organizacji międzynarodowych, których Polska, bądź polskie instytucje państwowe są członkiem. Pierwszy z nich dotyczy budowy nowoczesnego zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego. Drugi - integracji i konsolidacji z działaniami NATO i UE oraz innych organizacji międzynarodowych, których Polska, bądź polskie instytucje państwowe są członkiem.

61. Kształtując bezpieczeństwo wewnętrzne, należy stale uwzględniać możliwość wystąpienia zagrożeń terrorystycznych i przeciwdziałać ich ewentualnemu powstaniu. Trzeba przy tym zapewniać prawidłową mobilność, sprawną organizację oraz umiejętność właściwego zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia

realnego zagrożenia terrorystycznego. Zagrożenie to należy określać w sposób szeroki, mając na uwadze nie samo zagrożenie atakiem, lecz występujące grupy wsparcia, jego międzynarodowy charakter, źródła finansowania, międzynarodowe zaangażowanie kraju oraz techniczne metody realizacji. Dlatego też ważnym pozostaje prawidłowe współdziałanie służb i organów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym oraz profesjonalizm w wykonywaniu zadań ustawowych. Ponadto należy zapobiegać innym działaniom godzącym w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, w tym naruszającym porządek konstytucyjny oraz promującym totalitarne ideologie, nienawiść rasową i narodowościową.

3.4. Bezpieczeństwo obywatelskie

62. Nadrzędnym celem działań Rzeczypospolitej Polskiej jako demokratycznego państwa prawa jest zapewnienie wszystkim obywatelom poczucia bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Szczególny nacisk należy położyć na usprawnienie funkcjonowania sądów i prokuratury, skrócenie postępowań i zagwarantowanie skutecznego wykonania orzeczeń. Ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom jest również zagwarantowanie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, dzięki uproszczeniu i uelastycznieniu procedur prawnych. Konstytucyjne gwarancje ochrony praw i wolności będą w pełni realizowane, gdy instytucje wymiaru sprawiedliwości staną się powszechnie dostępne, szybkie w działaniu oraz przyjazne dla obywateli.

3.5. Bezpieczeństwo społeczne

63. **Praca i polityka społeczna.** Nadrzędnym celem działań państwa w dziedzinie bezpieczeństwa społecznego jest zapewnienie szybkiej i odczuwalnej poprawy jakości życia obywateli. Wymaga to prowadzenia aktywnej polityki społecznej – przede wszystkim radykalnego ograniczania sfery ubóstwa i zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego poprzez wzrost realnych dochodów wszystkich grup społecznych oraz zmniejszenie stopy bezrobocia. Działania instytucji państwowych winny mieć również na celu zapobieżenie nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu i politykę wyrównywania różnic w rozwoju społecznym poszczególnych regionów.

64. Aktywna polityka społeczna powinna również zmierzać do zapewnienia wzrostu bezpieczeństwa socjalnego obywateli. Priorytetami w tym zakresie będzie wzrost zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; wzrost integracji społecznej i doskonalenie systemu zabezpieczenia społecznego; niwelowanie różnic cywilizacyjnych pomiędzy miastem i wsią; przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom demograficznym oraz migracji obywateli młodego pokolenia.

65. **Nauka i edukacja.** Polska dąży do budowy społeczeństwa opartego na wiedzy. W tym celu zabiega o wysoką jakość kształcenia na wszystkich szczeblach systemu edukacyjnego, podniesienie poziomu wiedzy ogólnej w społeczeństwie, jak również o dalszy rozwój nauczania specjalistycznego, upowszechnianie wśród obywateli innowacyjności i nowych technologii, a także wspieranie badań naukowych. Przedmiotem wyjątkowej troski państwa musi być system szkolnictwa

wyższego, a zwłaszcza jego powiązanie z rynkiem pracy, kierunkami rozwoju gospodarki oraz potrzebami administracji publicznej.

66. Aktywne i sprawne społeczeństwo. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa społecznego priorytetowym zadaniem jest tworzenie w państwie warunków zapewniających rozwój szeroko rozumianej bazy sportowej i zapewnienie dostępu do niej jak najszerszym kręgom społeczeństwa. Stały rozwój kultury fizycznej i związanej z nią wiedzy o celowości podnoszenia sprawności fizycznej, a tym samym stanu zdrowia społeczeństwa, jest ważnym czynnikiem wpływającym również na bezpieczeństwo narodowe. Należy promować aktywność fizyczną, jako szczególny walor w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych, służący wszechstronnemu rozwojowi człowieka.

3.6. Bezpieczeństwo ekonomiczne

67. Bezpieczeństwo państwa oraz jego stabilność muszą mieć trwałe podstawy gospodarcze. Silna i konkurencyjna gospodarka to jeden z podstawowych atutów w polityce wewnętrznej i zewnętrznej, a także czynnik służący umacnianiu narodowej tożsamości. Przewyciężająca skutki wieloletniej degradacji, rozwijająca się w szybkim tempie polska gospodarka decyduje o międzynarodowej pozycji państwa.

68. **Energetyka.** Priorytetem w zakresie polityki energetycznej jest zapewnienie stabilnych i nieprzerwanych dostaw nośników energii na podstawie długoterminowych kontraktów przy pomocy niezależnej infrastruktury przemysłowej bezpośrednio łączącej źródła dostaw (w tym złoża) z terytorium Polski. Działania podejmowane w tym zakresie muszą połączyć interesy bezpieczeństwa narodowego z wymogami efektywności ekonomicznej. Polska strategia bezpieczeństwa energetycznego zakłada ścisłą współpracę z producentami gazu ziemnego i ropy naftowej na Morzu Północnym i Szelfie Norweskim. Trwałe połączenie Polski gazociągami ze Skandynawią leży w interesie Polski i całej Europy, dla której ważne są drogi transportu surowców energetycznych na osi Północ-Południe. W tę strategię wpisują się też projekty uruchomienia korytarza transportowego z regionu Morza Kaspijskiego, przez Morze Czarne, do Polski i Europy Środkowej. Budowa terminala LNG w Świnoujściu w połączeniu z realizacją projektu importu gazu rurociągiem *Baltic Pipe* zapewni konieczną dywersyfikację dostaw gazu ziemnego do Polski. Bardzo ważnym elementem bezpieczeństwa energetycznego jest również uzyskanie przez Polskę członkostwa w Międzynarodowej Agencji Energetycznej. Dodatkowo duże znaczenie ma wypracowanie wspólnego stanowiska w zakresie solidarności energetycznej Unii Europejskiej co pozwoli na lepszą reakcję w sytuacjach kryzysowych związanych z bezpieczeństwem infrastruktury i dostaw nośników energii.

69. W interesie bezpieczeństwa narodowego Polski jest przeprowadzenie procesu konsolidacji krajowej elektroenergetyki. Utworzenie w miejsce dotychczasowej, rozdrobnionej i słabej struktury kilku dużych grup kapitałowych pozwoli zwiększyć konkurencyjność tego sektora gospodarki i może zapobiec jego przejściu przez podmioty działające na szkodę bezpieczeństwa państwa. Niezbędny jest rozwój alternatywnych sposobów uzyskiwania energii poprzez zwiększanie stopnia wykorzystania źródeł odnawialnych i alternatywnych. Ponadto Polska zamierza zainicjować w najbliższych latach program rozwoju energetyki jądrowej oraz dokonać próby wdrożenia programu „czystych” technologii wykorzystania węgla. Za

szczególnie ważne należy uznać rozwój i wdrażanie technologii energooszczędnych i podnoszących wydajność wykorzystania energii w przemyśle i budownictwie. Ważnym zadaniem pozostaje poprawa stanu technicznego krajowej infrastruktury, rozbudowa jej zdolności przesyłowych, zwiększenie wydajności obiektów dystrybucji paliw i energii, a także zwiększenie zdolności do magazynowania nośników energii pierwotnej oraz utrzymywania rezerw strategicznych ropy naftowej i gazu ziemnego.

70. **Finanse.** Polityka budżetowa w zakresie finansów publicznych zapewni stabilność nakładów na wydatki związane z zagwarantowaniem bezpieczeństwa narodowego oraz trwałego rozwoju gospodarczego. Wymaga to przede wszystkim utrzymania równowagi budżetowej oraz zadłużenia wewnętrznego i zagranicznego na odpowiednim, bezpiecznym poziomie. Państwo musi stworzyć warunki umożliwiające stabilne obroty płatnicze z zagranicą, w tym szczególnie dążyć do osiągnięcia i utrzymywania trwałej równowagi bilansu płatniczego i należytej swobody przepływów kapitałowych. Stan finansów państwa powinien gwarantować ciągły napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Konieczne jest również odpowiedzialne dysponowanie rezerwami walutowymi. Polska będzie kontynuować swoje zaangażowanie w pracach międzynarodowych instytucji finansowych i gospodarczych.

71. **Przemysłowy potencjał obronny.** Istotnym elementem gospodarczej sfery bezpieczeństwa Polski jest rozwój przemysłu obronnego. Wymaga on uwzględnienia charakteru i intensywności powiązań z pozostałymi gałęziami gospodarki oraz z możliwościami naukowo-technicznymi. Musi pozostawać w symbiozie z potrzebami obronnymi, określonymi w programach modernizacji sił zbrojnych, a także być w zgodzie z przyjętymi zobowiązaniami sojuszniczymi w NATO. Trzeba dążyć do zagwarantowania udziału krajowego przemysłu obronnego w długoterminowych kontraktach zbrojeniowych o znaczeniu strategicznym oraz zabiegać o maksymalizację korzyści płynących dla przedsiębiorstw. Za istotne uznaje się zapewnienie napływu do Polski innowacyjnych technologii oraz rozwój powiązań kapitałowych między rodzimymi i zagranicznymi przedsiębiorstwami. Do szczególnie ważnych zagadnień należy obrót towarami i usługami o znaczeniu strategicznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa technologicznego. Uwzględniając działania prowadzone w ramach UE, należy usprawniać narodowy system kontroli eksportu tych towarów, technologii i usług.

72. Polska będzie zmierzać do zwiększenia udziału własnego przemysłu obronnego w międzynarodowej kooperacji, a zwłaszcza w programach rozwojowo-badawczych. Szczególną rolę w tych wysiłkach odegra aktywność Polski w Europejskiej Agencji Obrony, jak i w realizacji programów NATO. W tym celu niezbędne jest podjęcie działań na rzecz zwiększenia konkurencyjności przemysłu obronnego oraz rozwój jego zdolności eksportowych. Kontynuacji wymaga jego restrukturyzacja i dalsza konsolidacja oraz dążenie do ściślejszego powiązania z zapleczem naukowo-technicznym i prowadzonymi w kraju badaniami. Polska będzie dążyć do stworzenia systemu kompleksowego wsparcia dla sektora obronnego, w celu zagwarantowania jego stabilnego finansowania, zgodnego z wymogami wspólnego rynku UE.

73. **Infrastruktura transportowa i łączności.** Nieodzowne jest ukształtowanie i rozwój, zrównoważonego pod względem społecznym, ekonomicznym i ekologicznym, krajowego sektora transportu, osadzonego na nowoczesnych

sieciach zapewniających efektywną, terytorialną i gałęziową integrację działalności transportowej, niezbędną dla osiągnięcia wysokiego poziomu jakości i bezpieczeństwa usług transportowych. Wymaga to między innymi: budowy sieci autostrad i dróg ekspresowych, przystosowania dróg krajowych do europejskiej normy naciskowej dla pojazdów ciężarowych oraz zdecydowanej poprawy stanu utrzymania ogółu dróg; modernizacji linii kolejowych z zastosowaniem nowoczesnych systemów sterowania ruchem kolejowym, rozwoju szybkich linii kolei konwencjonalnych przystosowanych do przewozów pasażerskich oraz rozpoczęcia wdrażania systemu kolei dużych prędkości; rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych oraz modernizacji infrastruktury portowej poprawiającej dostęp do portów i jakość żeglugi; tworzenia lądowo-morskich łańcuchów transportowych, m.in. dla obsługi transportu intermodalnego; przyspieszenia integracji transportu miejskiego, m.in. poprzez modernizację węzłów komunikacyjnych oraz infrastruktury i taboru tramwajowego, a także szybkiej kolei aglomeracyjnej. Priorytetową rangę będą miały działania służące integrowaniu polskiej sieci transportowej, zarówno z infrastrukturą UE, jak również z infrastrukturą ogólnoeuropejską. Potrzebne inwestycje wymagają wysokiego poziomu finansowania transportu, a tym samym efektywnego wykorzystania przeznaczanych na te cele środków krajowych oraz unijnych. Zintensyfikowania wymaga również budowa sieci łączności specjalnej niezbędnej dla skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i reagowania kryzysowego, a także Zintegrowanego Systemu Ratowniczego.

74. Należy kontynuować rozwój nowoczesnej, zintegrowanej struktury łączności elektronicznej, która byłaby odporna na awarie i potencjalne ataki przestępczości cybernetycznej. Będzie to wymagać należytego współdziałania właściwych resortów i agend, a także podmiotów prywatnych.

3.7. Bezpieczeństwo ekologiczne

75. Nadrzędnym celem działań państwa w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego jest zapewnienie obywatelom warunków do lepszego życia w zdrowym środowisku poprzez ochronę przyrody, w tym stymulowanie procesów zrównoważonego rozwoju.

76. Osiągnięcie tego wymagać będzie w szczególności pełnego wdrożenia standardów europejskich w sferze polityki ekologicznej, a zwłaszcza w odniesieniu do kompletności i stabilności regulacji prawnych, spójności i efektów działań w zakresie monitoringu i kontroli, zakresu i efektów działań edukacyjnych oraz opracowywania i realizowania przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska. W gospodarce należy tak kształtować makroekonomiczne wskaźniki, aby sprzyjały one przybliżaniu rozwoju kraju do modelu rozwoju zrównoważonego. Finansowanie ochrony środowiska będzie realizowane ze źródeł oraz za pomocą mechanizmów określonych w Polityce Ekologicznej Państwa.

77. Polska będzie kontynuować działania na rzecz ochrony środowiska, tak aby zachowywać równowagę przyrodniczą oraz trwałość podstawowych procesów przyrodniczych w biosystemie. Szczególnie ważnymi zadaniami są poprawa czystości wód, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, zapobieganie degradacji gleb, a także ograniczanie ryzyka wystąpienia katastrof ekologicznych, wywołanych przyczynami naturalnymi bądź spowodowanych przez człowieka oraz minimalizacja

ich skutków poprzez rozwój ratownictwa chemicznego i ekologicznego. Realizacji tych zadań posłuży kompleksowa polityka ekologiczna zgodna w swych założeniach z odpowiednimi regulacjami i programami UE oraz prowadzona z wykorzystaniem środków własnych i unijnych. Polska będzie nadal angażować się w regionalną i globalną współpracę międzynarodową na rzecz ochrony środowiska, w tym w przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu.

3.8. Bezpieczeństwo informacyjne i telekomunikacyjne

78. Należy skutecznie zapobiegać próbom destrukcyjnego oddziaływania na infrastrukturę telekomunikacyjną państwa poprzez redukcję jej podatności na to oddziaływanie, minimalizowanie skutków ewentualnych ataków oraz przywrócenie w krótkim czasie stanu pełnej jej funkcjonalności.

79. Należy tworzyć i rozwijać długofalowe plany ochrony kluczowych systemów teleinformatycznych przed uzyskiwaniem dostępu do danych przez podmioty do tego niepowołane, zakłócaniem normalnego ich funkcjonowania, kradzieżą tożsamości i sabotażem. Trzeba stale oceniać możliwości wtargnięcia do systemów teleinformatycznych, przygotować możliwe formy odpowiedzi na ataki oraz rozwijać metody ewaluacji poniesionych strat informacyjnych. Priorytetem państwa będzie wspieranie narodowych programów i technologii informacyjnych.

80. Zwalczanie zagrożeń rządowych systemów teleinformatycznych i sieci telekomunikacyjnych ma na celu przeciwdziałanie przestępczości komputerowej oraz innym wrogim działaniom wymierzonym w infrastrukturę telekomunikacyjną, w tym zapobieganie atakom na elementy tej infrastruktury. Szczególne znaczenie ma ochrona informacji niejawnych przechowywanych lub przekazywanych w postaci elektronicznej. Ważnym zadaniem jest opracowanie i wdrożenie przejrzystych zasad dostępu uprawnionych organów państwa do treści przesyłanych drogą elektroniczną. Wymaga to ciągłego dostosowywania przepisów prawa telekomunikacyjnego, by - mimo szybkiego postępu technologicznego - stale odpowiadały współczesnym realiom, uwzględniając bezpieczeństwo Polski.

81. Zapewnienie należytego poziomu bezpieczeństwa telekomunikacyjnego wymaga rozwoju środków zapobiegania zakłóceniom, jakie mogą wystąpić w tej sferze, a także zwiększenia zdolności do koordynacji procesów dochodzeniowych w ramach instytucji posiadających elementy rządowej infrastruktury telekomunikacyjnej. Wyznaczone służby będą podejmować odpowiednie działania samodzielnie lub wspólnie z analogicznymi strukturami w innych państwach, zwłaszcza krajach członkowskich NATO i UE, a także z producentami i dostawcami urzędzeń informatycznych oraz oprogramowania, krajowymi operatorami telekomunikacyjnymi, dostawcami usług internetowych, ośrodkami badawczymi i szkoleniowymi. Szczególną uwagę należy zwracać na zapewnienie bezawaryjnego funkcjonowania infrastruktury informatycznej systemu bankowego. Polska powinna w pełnym możliwym wymiarze uczestniczyć w pracach NATO nad przeciwdziałaniem próbom destrukcji infrastruktury informacyjnej państwa.

82. Krytycznym dla bezpieczeństwa państwa jest zapewnienie systemu łączności dla administracji rządowej, sił zbrojnych i innych kluczowych instytucji państwowych, opartego na najnowocześniejszych technologiach telekomunikacyjnych i najwyższych standardach bezpieczeństwa. Państwo polskie powinno jak

najszybciej zbudować własny system łączności satelitarnej, wykorzystując w tym celu przyznane geostacjonarne pozycje orbitalne.

4. System Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

4.1. Strategiczne kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego

83. Rozwój sprawnego, wydajnego, właściwie zorganizowanego systemu bezpieczeństwa państwa pozostaje podstawowym zadaniem polskiej polityki bezpieczeństwa. Na system ten składają się wszystkie odpowiedzialne za bezpieczeństwo w świetle Konstytucji RP i właściwych ustaw organy oraz instytucje należące do władz ustawodawczych, wykonawczych i sądowniczych, w tym Parlament, Prezydent RP, Rada Ministrów i centralne organy administracji rządowej. Ważnymi jego elementami są siły zbrojne oraz służby i instytucje rządowe zobowiązane do zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom zewnętrznym, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, prowadzenia działań ratowniczych oraz ochrony ludności i mienia w sytuacjach nadzwyczajnych, a także - w zakresie przewidzianym w Konstytucji RP i właściwych ustawach - władze samorządowe oraz inne podmioty prawne, w tym przedsiębiorcy tworzący potencjał przemysłowo-obronny.

84. Leżąca u podstaw niniejszej strategii całościowa wizja bezpieczeństwa, odpowiadająca współczesnym realiom międzynarodowym oraz charakterowi zagrożeń i wyzwań, a także świadcząca o woli maksymalizacji rezultatów działań na rzecz bezpieczeństwa państwa i jego obywateli, wskazuje na potrzebę podejmowania przez Polskę wysiłków w każdej sferze życia społecznego. Rodzi to konieczność rozwoju zdolności do koordynacji i integracji wysiłków podejmowanych przez poszczególne organy, instytucje i służby państwowe. Dlatego wyjątkowo pilnym zadaniem jest nadanie Systemowi Bezpieczeństwa Narodowego RP charakteru w pełni zintegrowanej, spójnej i uporządkowanej całości. Służyć temu będzie wypracowanie mechanizmów kompleksowego i długofalowego planowania rozwoju systemu bezpieczeństwa opierającego się na celach i potrzebach wspólnych dla wszystkich jego składników oraz wynikających z całościowo ujmowanych interesów narodowych. Skuteczna integracja systemu bezpieczeństwa wymagać będzie także modyfikacji niektórych rozwiązań prawnych, co powinno prowadzić do uporządkowania jego konstrukcji, precyzyjnego określenia kompetencji poszczególnych jego składników, w tym organów kierujących oraz zwiększenia możliwości współdziałania międzyresortowego. Polska będzie dążyć do podnoszenia zdolności poszczególnych elementów krajowego systemu bezpieczeństwa do współpracy z odpowiednimi strukturami pozostałych członków UE i sojuszników, przy zachowaniu możliwości skutecznego działania samodzielnego.

85. System bezpieczeństwa narodowego musi być zorganizowany i wyposażony w sposób gwarantujący jego szybkie i sprawne działanie w każdych warunkach oraz w reakcji na wszelkiego typu zagrożenia i kryzysy. Zdolność ta będzie weryfikowana w szczególności przez regularne ćwiczenia, prowadzone w ramach całego systemu bezpieczeństwa narodowego lub określonych jego części. System bezpieczeństwa narodowego będzie podlegał również cyklicznym przeglądom służącym ocenie jego skuteczności, gotowości do działania

oraz odpowiedniości względem najważniejszych w danym czasie potrzeb oraz możliwości kraju. Należy zwrócić uwagę na rozwój zdolności całego systemu i poszczególnych jego składników do prowadzenia działań prewencyjnych oraz reagowania na powstające problemy, wyzwania i zagrożenia w jak najwcześniejszej fazie. Wymagać to będzie umacniania zdolności właściwych instytucji i organów państwa, wchodzących w skład systemu, do prognozowania rozwoju sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej oraz do wczesnego wykrywania wszelkich zmian negatywnie wpływających na bezpieczeństwo Polski.

86. Wyjątkowe znaczenie dla sprawności działania systemu bezpieczeństwa mają kompetencje, umiejętności i wiedza specjalistyczna osób uczestniczących w poszczególnych jego podsystemach. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozwijanie u pracowników, a zwłaszcza kadry kierowniczej, umiejętności współdziałania w skali międzyresortowej, a także - przede wszystkim w związku z postępem integracji europejskiej oraz zacieśnianiem więzów sojuszniczych - międzynarodowej. Polska powinna rozwijać swe zdolności do promocji i wdrażania - w ramach wszystkich właściwych organów, instytucji i służb - najbardziej wydajnych rozwiązań w zakresie zarządzania personelem, również dzięki systemowi międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń.

87. Dążenie do stworzenia w pełni zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego wymaga, oprócz opracowania i wdrożenia odpowiednich rozwiązań prawnych i organizacyjnych oraz zapewnienia wysokiej jakości personelu, ciągłego usprawniania komunikacji między wszystkimi elementami systemu. Istotne znaczenie ma w tym względzie dalsza informatyzacja i unowocześnianie sieci telekomunikacyjnych właściwych służb i organów, a zwłaszcza administracji państwowej oraz instytucji odpowiedzialnych za porządek publiczny.

4.2. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym

88. Podsystem kierowania tworzą organy władzy publicznej i kierownicy jednostek organizacyjnych, które wykonują zadania związane z bezpieczeństwem narodowym oraz organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP. Szczególna rola w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym przypada Parlamentowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Radzie Ministrów. Naczelnym zadaniem podsystemu kierowania jest zapewnienie ciągłości podejmowania decyzji i działań w celu utrzymania bezpieczeństwa narodowego.

89. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym realizuje ponadto przedsięwzięcia związane z monitorowaniem źródeł, rodzajów, kierunków i skali zagrożeń; zapobieganiem powstawaniu zagrożeń bezpieczeństwa narodowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami; zapobieganiem skutkom tych zagrożeń oraz ich usuwaniem, a także kierowaniem obroną narodową.

90. Dla zapewnienia sprawnego przekazu informacji w ramach procesów związanych z kierowaniem bezpieczeństwem narodowym organy władzy rządowej wykorzystują w tym celu między innymi dedykowany wydzielony system łączności, będący w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych. System ten zapewnia bezpieczną i niezawodną komunikację pomiędzy podmiotami realizującymi zadania w zakresie kierowania bezpieczeństwem narodowym.

4.3. Podsystemy wykonawcze

91. Podsystemy wykonawcze tworzą siły i środki pozostające we właściwościach ministrów kierujących działami administracji rządowej, centralnych organów administracji rządowej, wojewodów, organów samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów odpowiedzialnych za realizację ustawowo określonych zadań w zakresie bezpieczeństwa narodowego.

92. Podstawowym zadaniem podsystemów wykonawczych jest wczesne rozpoznawanie wyzwań i zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa kraju, a w razie ich wystąpienia - przeciwdziałanie negatywnym następstwom. Równie istotnym zadaniem tych służb jest zwiększanie potencjału państwa i jego zdolności do realizacji interesów narodowych. Efektywność podejmowanych wysiłków zapewni harmonijne i sprawne współdziałanie wszystkich instytucji państwowych, a także podmiotów prywatnych istotnych dla bezpieczeństwa kraju. Równie istotne jest społeczne poparcie dla działań struktur państwowych, co wymaga od właściwych instytucji publicznych należytego informowania obywateli o międzynarodowej sytuacji bezpieczeństwa oraz o podejmowanych w tej sferze przez państwo inicjatywach.

Sprawy zagraniczne

93. Zapewnienie bezpieczeństwa państwa wymaga aktywności jego organów w sferze polityki zagranicznej. Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej zwiększyło zadania polskiej dyplomacji. Objęły one swym zasięgiem wiele sfer życia politycznego, wojskowego, gospodarczego i społecznego. Charakter współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i stosunków z wieloma państwami uległ zmianie. Wzrosło znaczenie działalności analitycznej i promocyjnej służby dyplomatycznej. W mniejszym natomiast stopniu dyplomacja pośredniczy w międzynarodowych kontaktach polskich instytucji z ich odpowiednikami zagranicznymi i instytucjami wspólnotowymi. W tej sytuacji coraz bardziej paląca jest konieczność sprawnego koordynowania działań zewnętrznych polskich instytucji rządowych. Niezbędna jest dalsza rozbudowa i poprawa efektywności służby konsularnej. Aktywna polityka państwa w dziedzinie bezpieczeństwa wymaga zwiększenia ochrony Polaków za granicą oraz kontroli wjazdów cudzoziemców na terytorium Polski i do strefy Schengen.

94. Wzrost znaczenia kwestii ekonomicznych w polityce bezpieczeństwa państwa powinien przekładać się na rozwój dyplomacji ekonomicznej oraz systemu promocji gospodarczej Polski i polskich podmiotów gospodarczych. W działalności promocyjnej niezbędne jest wpływanie na kształtowanie pozytywnych opinii o Polsce i wspieranie korzystnych procesów decyzyjnych z punktu widzenia polskiej racji stanu i bezpieczeństwa kraju. Istotnym zadaniem pozostaje umacnianie prawa międzynarodowego i rozbudowa stosunków traktatowych Polski.

Obrona narodowa

95. Zasadniczym elementem obrony narodowej są Siły Zbrojne RP. Ich podstawowym zadaniem jest zapewnienie zdolności państwa do obrony oraz utrzymywanie gotowości do przeciwstawienia się agresji w ramach zobowiązań sojuszniczych. Polska będzie rozwijać zdolności bojowe sił zbrojnych dla zapewnienia skutecznej obrony i ochrony polskich granic w ramach działań

prowadzonych samodzielnie oraz w ramach obrony kolektywnej, jak również poza jej granicami, zgodnie z artykułem V Traktatu Waszyngtońskiego. Siły Zbrojne RP będą utrzymywały gotowość do udziału w działaniach o charakterze asymetrycznym, w tym w wielonarodowych, połączonych operacjach zwalczania terroryzmu, prowadzonych zgodnie z prawem międzynarodowym, organizowanych przez NATO, UE lub doraźną koalicję państw.

96. Siły Zbrojne RP współuczestniczą w stabilizowaniu sytuacji międzynarodowej. Pozostają one w gotowości do udziału w wielonarodowych połączonych operacjach stabilizacyjnych, pokojowych oraz humanitarnych poza terytorium kraju. W celu skutecznego wykonywania tego typu zadań powinny one posiadać zdolności operacyjne, które pozwolą na znaczący udział w operacjach reagowania kryzysowego prowadzonych przez NATO i UE oraz wsparcie tego typu operacji organizowanych przez ONZ. Siły Zbrojne RP będą kontynuować dwustronną i wielostronną współpracę wojskową ze wszystkim zainteresowanymi partnerami, a zwłaszcza państwami sąsiedzkimi.

97. Istotnym zadaniem Sił Zbrojnych RP jest również wspieranie pozostałych organów państwa w zapewnianiu bezpieczeństwa wewnętrznego Polski i udzielanie niezbędnej pomocy wojskowej właściwym instytucjom i służbom rządowym oraz samorządowym, organizacjom cywilnym i społeczeństwu w reagowaniu na zagrożenia. Tego rodzaju działania obejmują obserwację i kontrolę przestrzeni powietrznej Polski, wsparcie ochrony granicy lądowej i wód terytorialnych, a także działalność rozpoznawczą i wywiadowczą, monitorowanie skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium kraju oraz prowadzenie akcji oczyszczania terenu z materiałów wybuchowych i przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego. Oprócz tego siły zbrojne utrzymują gotowość do prowadzenia - samodzielnie bądź we współpracy z innymi organami i służbami państwowymi - operacji poszukiwawczo-ratowniczych. Będą nadal uczestniczyć w narodowym systemie zarządzania kryzysowego, stale rozwijając swą zdolność do udzielania pomocy odpowiednim organom administracji publicznej oraz społeczeństwu w wypadku klęsk żywiołowych, katastrof spowodowanych przez człowieka i zagrożeń terrorystycznych.

98. Zapewnienie Siłom Zbrojnym RP skuteczności w wykonywaniu konstytucyjnych zadań oraz zdolności do wspólnych działań z wojskami sojuszników, a także umożliwienie im osiągnięcia i utrzymywania standardów nowoczesnych armii, następować będzie poprzez ich ciągłą transformację, ukierunkowaną ocenami i rekomendacjami przeglądów obronnych, realizowanych w ramach Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa. Transformacja sił zbrojnych będzie obejmować przede wszystkim konieczną wymianę uzbrojenia i wyposażenia oraz reorganizację struktur, zwiększającą gotowość do działania i mobilność wojsk. Transformacja polskich sił zbrojnych będzie również prowadzić do uelastycznienia oraz wewnętrznego zintegrowania systemu dowodzenia, w celu zapewnienia jego efektywnego działania w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

99. Liczebność Sił Zbrojnych RP w najbliższej przyszłości nie będzie ulegać istotnym zmianom. Dokonywane się od około dwudziestu lat redukcje spowodowały rozmiary sił zbrojnych do poziomu, w którym kontynuacja tego trendu może nieść niepożądane ryzyko. Będzie natomiast postępował proces profesjonalizacji sił zbrojnych. Struktura sił zbrojnych: Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarka

Wojenna, Wojska Specjalne oraz Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych jako organizator systemu wsparcia logistycznego sił zbrojnych, jest właściwie dostosowana do wypełniania zadań. W kontekście trwającej wojny z terroryzmem szczególnego znaczenia nabierają Wojska Specjalne, jako najlepiej przygotowane do działań przeciwko zagrożeniom asymetrycznym oraz do współpracy z innymi wyspecjalizowanymi instytucjami i organami działającymi w systemie bezpieczeństwa państwa. Należy wspierać rozwiązania mające na celu efektywne wykorzystanie tego rodzaju wojsk.

100. W wyniku transformacji, oprócz istniejących wojsk operacyjnych, powinny zostać utworzone wysoce efektywne, nowoczesne i dobrze wyposażone Narodowe Siły Rezerwowe, przygotowane do realizacji zadań w okresie stanów nadzwyczajnych i stwarzające możliwości zwielokrotnienia potencjału obronnego państwa. Należy doskonalić system wieloletniego planowania rozwoju technicznego oraz ustawicznie modernizować wojskowy sprzęt techniczny zgodnie z wymogami innowacyjności i rozwoju technologicznego w kontekście wizji przyszłych operacji. Istotnym zadaniem jest przygotowanie i przeprowadzenie reformy szkolnictwa wojskowego, w celu właściwego dostosowania go do potrzeb kształcenia kadr wojskowych i cywilnych dla sił zbrojnych oraz całości systemu bezpieczeństwa narodowego.

Służby specjalne

101. Charakter współczesnego środowiska bezpieczeństwa Polski wymaga spójnego oraz całościowego podejścia, uwzględniającego współpracę, koordynację oraz wymianę informacji pomiędzy instytucjami i służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo narodowe. Władze Rzeczypospolitej Polskiej, działając z woli i w interesie narodu, postrzegają służby specjalne jako ważny instrument ochrony bezpieczeństwa narodowego. Skomplikowana natura obecnych zagrożeń powoduje, że skuteczność służb specjalnych pozostaje kluczowa dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, praw obywateli i porządku konstytucyjnego państwa. Jednocześnie niezwykle istotna staje się potrzeba efektywnej cywilnej, demokratycznej kontroli nad działalnością tych służb.

102. Wywiadowcze i kontrwywiadowcze zadania służb specjalnych dotyczą rozpoznania i przeciwdziałania zjawiskom zewnętrznym oraz wewnętrznym, które zagrażają interesom kraju. Podstawowa rola służb specjalnych polega na uzyskiwaniu, analizowaniu, przetwarzaniu i przekazywaniu właściwym organom informacji, które mogą mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa we wszystkich wymiarach, jak również na wyprzedzającym informowaniu o potencjalnych i istniejących zagrożeniach dla kraju. Szczególnej uwadze podlega zapobieganie i przeciwdziałanie terroryzmowi, ochrona zdolności obronnych i ekonomicznych kraju warunkujących jego międzynarodową pozycję, eliminowanie bądź zmniejszanie ryzyka zakłócenia bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku konstytucyjnego oraz korupcji, jak również przeciwdziałanie niepożądanym działaniom obcych służb specjalnych. Służby specjalne zapewniają kontrwywiadowczą ochronę kraju, zwłaszcza w odniesieniu do funkcjonowania głównych elementów infrastruktury krytycznej, gospodarki państwa i jego systemu obronnego.

103. Za ważną uznaje się aktywność służb specjalnych w zakresie prognozowania rozwoju sytuacji międzynarodowej pod kątem występowania wszelkiego rodzaju zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski i jej obywateli. Do najważniejszych zadań służb, przede wszystkim wojskowych, należy ochrona polskich sił zbrojnych uczestniczących w operacjach poza granicami kraju. Wśród szeregu wyzwań, które stoją obecnie przed służbami specjalnymi znajduje się też rozpoznanie i zapobieganie proliferacji broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia. Zjawisko to jest szczególnie groźne w kontekście nasilenia i łatwości przemieszczania się w skali globalnej zagrożenia terrorystycznego. Do zadań służb specjalnych należy ponadto ochrona państwa i krajowej władzy, ochrona informacji niejawnych, w tym wymienianych w toku współpracy sojuszniczej i międzynarodowej, jak również udział w zapewnianiu bezpieczeństwa teleinformatycznego kraju.

104. Przynależność Polski do struktur NATO i UE stanowi dodatkową przesłankę dla stałego podnoszenia efektywności działań służb specjalnych w zakresie ochrony krajowego systemu informacji niejawnych. Szczególne znaczenie ma w tym względzie ochrona informacji niejawnych przechowywanych lub przekazywanych w postaci elektronicznej. Przeciwdziałanie przestępczości komputerowej oraz innym wrogim działaniom wymierzonym w infrastrukturę telekomunikacyjną, staje się coraz większą potrzebą w kontekście rozwoju technik komputerowych oraz postępującej informatyzacji.

105. Istotną sferę działalności polskich służb specjalnych stanowi zwalczanie działań wymierzonych w zasadnicze interesy ekonomiczne i społeczne państwa. W trosce o jakość życia publicznego w państwie podejmuje się czynności zmierzające do zwalczania korupcji osób pełniących ważne funkcje publiczne oraz zaangażowanych w działania zorganizowanych grup przestępczych. Służby specjalne współuczestniczą w zwalczaniu szczególnie ciężkich form przestępczości, w tym związanych z produkcją towarów, technologii i usług o strategicznym znaczeniu oraz z obrotem nimi, nielegalnym wytwarzaniem broni, amunicji i materiałów wybuchowych, ich posiadaniem i handlem nimi, a także przestępstw narkotykowych.

Administracja publiczna i sprawy wewnętrzne

106. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego stanowią jedno z podstawowych zadań administracji rządowej nie tylko szczebla centralnego, ale również wojewódzkiego i organów samorządu terytorialnego.

107. Nadrzędnym celem działań Policji jest służba społeczeństwu poprzez skuteczną ochronę bezpieczeństwa ludzi, mienia oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Policja zapobiega przestępstwom i zjawiskom kryminogennym, w tym o charakterze transgranicznym, współdziałając z innymi strażami, służbami i inspekcjami krajowymi oraz policjami innych państw i organizacjami międzynarodowymi. Policja przygotowana jest również do szerszego wsparcia misji realizowanych przez inne podmioty państwowe i pozarządowe, a także Siły Zbrojne RP. Zapobieganie i skuteczne reagowanie na zjawisko przestępczości zorganizowanej powinno pozostawać troską nie tylko Policji, ale i innych służb i resortów. Działania Policji powinny być wspierane przez inicjatywy obywatelskie, programy poprawy bezpieczeństwa obywateli realizowane na szczeblu samorządowym, zwłaszcza w zakresie edukacji i profilaktyki, we współdziałaniu

z innymi służbami państwowymi działającymi w sferze bezpieczeństwa publicznego. We współdziałaniu z policją uczestniczyć powinny również organizacje pozarządowe, gremia i fora obywatelskie. Należy wzmocnić współpracę Policji na forum międzynarodowym oraz rozwijać jej zdolności do udziału w międzynarodowych operacjach o charakterze policyjnym na obszarach kryzysowych. Polska policja winna aktywnie uczestniczyć i inicjować rozwiązania w międzynarodowych instytucjach współpracy policyjnej, jak Interpol czy Europol, oraz rozwijać sieć swoich oficerów łącznikowych, w sposób czynny reprezentujących polską policję poza granicami kraju. Za działania priorytetowe należy uznać współdziałanie organów ścigania Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, w celu eliminowania zjawisk korupcyjnych, mających destrukcyjny wpływ na morale i poczucie uczciwości społecznej.

108. Nadrzędnym celem działań Straży Granicznej jest skuteczna ochrona granicy państwowej oraz kontrola ruchu granicznego zgodnie z interesami bezpieczeństwa narodowego. Szczególna jej rola wynika z ochrony jednego z najdłuższych odcinków lądowej zewnętrznej granicy zarówno Unii Europejskiej, jak i NATO oraz przyjęcia przez Polskę w najbliższym czasie zobowiązań zawartych w Układzie z Schengen. Należy kontynuować transformację struktur Straży Granicznej, aby uzyskać jeszcze większą racjonalizację organizacyjno-funkcjonalną tej formacji oraz znacząco zwiększyć jej zdolności operacyjno-rozpoznawcze i dochodzeniowo-śledcze, a także zapewnić efektywną współpracę ze służbami państw członkowskich UE i krajów sąsiadujących. Niezbędnym jest kontynuowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy Strażą Graniczną a Policją i innymi służbami. Inny, ważny obszar wymagający zintensyfikowania form współdziałania tych służb stanowi monitoring i kontrola migracyjna cudzoziemców na terytorium całego kraju, która powinna mieć również charakter prewencyjny. Zarówno Policja jak i Straż Graniczna, w ramach działań ustawowych, powinny stale monitorować zagrożenia o charakterze terrorystycznym, współpracując w tym zakresie z innymi służbami.

109. Nadrzędnym celem działań Biura Ochrony Rządu jest efektywna ochrona osób, obiektów i urządzeń ważnych ze względu na dobro i interes państwa. Działalność BOR, skupiona będzie na zintensyfikowaniu rozpoznania i analizy potencjalnych zagrożeń oraz zapobieganiu im poprzez doskonalenie wyszkolenia funkcjonariuszy, wyposażenie w nowoczesny sprzęt oraz ścisłą współpracę z policją, ABW i innymi wyspecjalizowanymi instytucjami państwowymi. Istotnym zadaniem BOR pozostaje zapewnienie właściwego bezpieczeństwa polskim placówkom dyplomatycznym, w szczególności przed zagrożeniami terrorystycznymi. W tym zakresie niezbędne jest stałe współdziałanie wszystkich organów państwa, w kompetencjach których pozostaje szeroko rozumiane bezpieczeństwo placówek dyplomatycznych.

110. Nadrzędnym celem działań Państwowej Straży Pożarnej jest rozpoznawanie zagrożeń oraz przygotowanie i prowadzenie działań ratowniczych. PSP posiada zdolność do natychmiastowego reagowania podczas wystąpienia nagłego zagrożenia życia i zdrowia, a także środowiska i mienia oraz w przypadkach nadzwyczajnych zagrożeń, katastrof i klęsk żywiołowych. Państwowa Straż Pożarna jest również organizatorem Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, który jest aktualnie w procesie przekształcania w Zintegrowany System Ratowniczy, o charakterze powszechnym. PSP współdziała ze wszystkimi służbami i podmiotami ratowniczymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie

rozwoju ratownictwa w Polsce oraz organizowania działań ratowniczych, akcji poszukiwawczo-ratowniczych i akcji humanitarnych poza granicami państwa. Stanowiska kierowania PSP analizują bieżącą gotowość operacyjną służb i podmiotów ratowniczych, rozdzielają siły i środki ratownicze, a także koordynują działania ratownicze. Istotnym celem PSP jest również szkolenie na potrzeby ochrony ludności. Państwowa Straż Pożarna wspiera także państwowe służby i inspekcje oraz organizacje pozarządowe w zakresie realizowania zadań w sferze ochrony ludności. Niezbędnym jest doskonalenie funkcjonowania PSP jako służby wiodącej w tworzonego Zintegrowanego Systemie Ratowniczym, będącym integralną częścią Systemu Ochrony Ludności.

111. Pojawienie się nowych form zagrożeń, w szczególności zagrożeń asymetrycznych oraz związanych z rozwojem cywilizacyjnym, napięciami politycznymi i społecznymi, wymusza bardziej zdecydowane poszukiwanie nowych rozwiązań celem sprawniejszej realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego i ochrony ludności, w tym obrony cywilnej. Budowa systemu zarządzania kryzysowego wymaga współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz podmiotów spoza tego obszaru. Funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego musi mieć silne podstawy prawne. Jedną z nich jest ustawa o zarządzaniu kryzysowym, która stanowi zasadniczy krok w kierunku wprowadzenia w kraju systemowych rozwiązań w obszarze zarządzania kryzysowego.

112. System Ochrony Ludności rozumiany jako zbiór zadań przypisanych poszczególnym organom i jednostkom administracji publicznej, służbom zawodowym oraz organizacjom pozarządowym, w tym społecznym organizacjom ratowniczym, powinien być skorelowany z systemem zarządzania kryzysowego. W sytuacjach wymagających wsparcia i zaangażowania dodatkowych sił i środków niezbędnych do ochrony ludności, wsparcie to powinno być udzielane przy zaangażowaniu struktur zarządzania kryzysowego. System ten powinien charakteryzować się elastycznością reagowania na sytuacje kryzysowe, aż do konfliktu zbrojnego włącznie. W ramach budowy Systemu Ochrony Ludności należy dążyć do: stworzenia i zapewnienia funkcjonowania Systemu Ostrzegania i Alarmowania Ludności oraz Zintegrowanego Systemu Ratowniczego funkcjonującego w oparciu i przy wykorzystaniu Państwowej Straży Pożarnej i jej możliwości organizacyjno – technicznych, w skład którego wchodzi zawodowe podmioty ratownicze oraz współpracujące podmioty społeczne zdolne do realizacji zadań z zakresu ratownictwa. Zintegrowany System Ratowniczy powinien działać w oparciu o sieć Centrów Powiadamiania Ratunkowego, obsługujących telefoniczny numer alarmowy „112”. Wprowadzenie i stosowanie standardów w zakresie organizacji systemu powiadamiania ratunkowego oraz sposobu jego finansowania przyczyni się do utworzenia jednolitego (kompatybilnego) systemu powiadamiania ratunkowego dla całego kraju, zapewniającego także obsługę osób obcojęzycznych.

113. Odpowiedzią na wzrastający poziom zagrożeń wobec obiektów i systemów infrastruktury, która ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa państwa i jego mieszkańców powinny być działania ukierunkowane na stworzenie mechanizmu ochrony narodowej infrastruktury krytycznej. Należy dążyć do opracowania narodowego planu ochrony infrastruktury krytycznej oraz zaangażowania w proces budowy mechanizmu - poza administracją i służbą publiczną - także operatorów i właścicieli infrastruktury, w tym prywatnych. Mając świadomość ponadnarodowego wymiaru funkcjonowania infrastruktury krytycznej

należy zapewnić aktywny udział Polski w pracach nad jej ochroną, toczących się na forum NATO i UE.

Informatyzacja i telekomunikacja

114. Nadrzędnym zadaniem w zakresie informatyzacji w Polsce jest powszechna implementacja rozwiązań podnoszących stan techniczny systemów i sieci teleinformatycznych oraz poziom świadczenia usług drogą elektroniczną do przeciętnego poziomu ich rozwoju w krajach UE. W związku z powyższym należy rozwijać system powszechnie dostępnych usług elektronicznych w administracji publicznej, biznesie i ochronie zdrowia; stymulować tworzenie i rozwój polskich zasobów w Internecie, istotnych dla konkurencyjnej pozycji polskiej gospodarki i rozwoju przedsiębiorczości; rozwijać sieci telekomunikacyjne państwa, zapewniając powszechny szerokopasmowy dostęp do Internetu, usług świadczonych drogą elektroniczną i dostępnych w nim treści; rozwijać umiejętności niezbędne do aktywnego i twórczego uczestnictwa w usługach społeczeństwa informacyjnego oraz adaptować system edukacji do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy. Ważną rolę w procesie regulacji działalności telekomunikacyjnej i gospodarki częstotliwościowej odgrywa Urząd Komunikacji Elektronicznej, który wykonuje również istotne zadania na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego.

Sprawiedliwość

115. Podstawą systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej powinna być troska o ochronę bezpieczeństwa i spokoju obywateli. Poprawie bezpieczeństwa obywateli służyć będą zmiany w zakresie prawa karnego zmierzające do zmiany filozofii karania i prowadzenia racjonalnej polityki karnej. Poczucie sprawiedliwości wymaga, aby sprawcy najpoważniejszych przestępstw byli karani surowiej. Przewiduje się również szereg możliwości bardziej elastycznego podejścia sądów do sprawców drobnych przestępstw popełnianych po raz pierwszy. W celu usprawnienia postępowań karnych należy wprowadzić instrumenty procesowego dyscyplinowania przez sąd uczestników postępowania. Nowatorskim rozwiązaniem jest także wprowadzenie procedury przyśpieszonej w stosunku do spraw dotyczących przestępstw o drobnej i średniej wadze, w tym o charakterze chuligańskim. Ważnym elementem jest również zapewnienie bezpieczeństwa obrotowi gospodarczemu i ułatwienie podejmowania działalności gospodarczej. Służyć temu powinna kompleksowa informatyzacja wydziałów gospodarczych sądów, szkolenie sędziów specjalizujących się w zagadnieniach ekonomicznych oraz zmiany dotyczące całej procedury cywilnej, mające na celu znaczne przyśpieszenie i uproszczenie postępowania cywilnego. Zmiany w zakresie działania komorników sądowych oraz postępowania egzekucyjnego powinny doprowadzić do znacznego wzrostu efektywności i szybkości przeprowadzanych egzekucji. Bardzo ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom jest również otwarcie dostępu do zawodów prawniczych.

116. Priorytetowe znaczenie dla powszechnych jednostek prokuratury powinna mieć ochrona bezpieczeństwa i spokoju zwykłych obywateli. Ich bezpieczeństwo i spokój jest zagrożony zarówno przez drobną przestępczość i zachowania o charakterze chuligańskim, jak również poprzez działania zorganizowanych grup przestępczych czy organizacji terrorystycznych. W tym celu należy zwiększać

sprawność i skuteczność postępowań, ze szczególnym uwzględnieniem walki z przestępczością zorganizowaną i korupcją.

117. Ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom jest również reforma więziennictwa. Poza pozyskiwaniem nowych miejsc w zakładach karnych, między innymi poprzez przejęcie i adaptację obiektów wojskowych, należy rozważyć budowę nowych więzień w systemie partnerstwa publiczno-prywatnego. Podstawą sukcesu w tym zakresie jest również stworzenie nowoczesnej i dobrze wykszcolonej formacji mundurowej. Oblicze więziennictwa zmieni także wdrożenie alternatywnego wobec tradycyjnej izolacji więziennej systemu wykonywania kary pozbawienia wolności - w formie dozoru elektronicznego skazanych.

118. Realizacja zobowiązań Polski wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej wymaga rozwijania współpracy pomiędzy polskimi i europejskimi organami wymiaru sprawiedliwości, szczególnie w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nieodzowne jest również kontynuowanie prac związanych z procesem implementacji norm wspólnotowych do polskiego porządku prawnego.

Gospodarka

119. Nadrzędnym celem polityki gospodarczej jest utrzymanie równowagi finansowej, stabilności energetycznej i surowcowej oraz zdolności rozwojowych w przemyśle i usługach. Pierwszoplanowymi zadaniami w tym zakresie są: dywersyfikacja bazy paliwowo-energetycznej, nadzór i wpływ państwa na stan strategicznej infrastruktury energetycznej, modernizacja i rozwój źródeł wytwórczych oraz krajowego systemu elektroenergetycznego, budowa nowych połączeń transgranicznych i zwiększenie mocy przesyłowych, budowa nowoczesnej sieci teleinformatycznej do monitorowania eksploatowanego systemu elektroenergetycznego.

120. Nowe wyzwania stają przed przemysłowym potencjałem obronnym. Jego pozycja rynkowa w dużej mierze zależy będzie od dokończenia przekształceń strukturalnych sektora, w tym zrealizowania drugiego etapu konsolidacji kapitałowej oraz stworzenia efektywnego systemu wspierania sektora. W celu zintensyfikowania działalności badawczo-rozwojowej na potrzeby obronności, a także zapewnienia ścisłej współpracy producentów uzbrojenia i sprzętu wojskowego z jednostkami badawczo-rozwojowymi, należy utworzyć skonsolidowane zaplecze badawczo-rozwojowe przemysłowego potencjału obronnego.

121. Należy zmierzać w kierunku tworzenia konsorcjum polskiego przemysłu obronnego, tworzyć warunki wzrostu jego konkurencyjności i zapewnienia opłacalności produkcji zbrojeniowej. Równocześnie należy podejmować zdecydowane działania na rzecz szerszego włączania firm zbrojeniowych do systemu współpracy w rozwoju i produkcji uzbrojenia, obejmującej kraje NATO i UE oraz ustawicznie poprawiać ich sytuację ekonomiczno finansową przez zamówienia krajowe oraz stały wzrost nakładów na modernizację sił zbrojnych. Niezbędne jest również tworzenie sprzyjających warunków wzrostu eksportu produkcji przemysłu obronnego.

Gospodarka morska

122. Kluczowymi elementami dla gospodarki morskiej są żegluga i porty morskie. W zakresie rozwoju żeglugi morskiej najważniejsze zadanie stanowi wzrost konkurencyjności floty transportowej. Jego realizacja nastąpi poprzez odnowę i rozbudowę tonażu oraz stworzenie warunków dla działania armatorów, porównywalnych z warunkami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

123. W zakresie rozwoju portów morskich naczelnym zadaniem jest wzmocnienie ich roli w łańcuchu lądowo-transportowym, przede wszystkim w drodze modernizacji i rozbudowy infrastruktury portowej i infrastruktury poprawiającej dostęp do portów od strony lądu i morza oraz wdrożenia standardów unijnych w zakresie zarządzania i eksploatacji portów. Działania te umożliwią integrację systemu transportowego kraju oraz powiązanie go z europejskim systemem transportowym. Istotnym elementem jest też opracowanie i wdrożenie skutecznych mechanizmów prowadzących do zwiększenia bezpieczeństwa w portach i na morzu oraz poprawy ochrony środowiska morskiego.

Budżet i finanse publiczne

124. Działania państwa będą koncentrowały się na poprawie stanu finansów publicznych oraz zarządzania nimi, na zwiększeniu absorpcji funduszy unijnych i tworzeniu warunków do efektywnego wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych oraz na pobudzaniu przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw. Nadrzędnym celem są prace nad reformą finansów publicznych, w ramach której proponuje się zwiększenie jawności i przejrzystości finansów publicznych, poprawę skuteczności i efektywności wydatkowania środków budżetowych, rzeczywistą konsolidację finansów publicznych oraz uproszczenie procedur zarządzania finansami publicznymi. Cele te będą osiągnięte dzięki zmianom w systemie planowania, wykonywania i oceny wykonania budżetu państwa. Nastąpi zmiana sposobu podejścia do wydatków z podmiotowego na zadaniowy, który uwzględni aspekt celowości wydatków, jak również wdrożenie systemu wieloletniego planowania budżetowego. Tworzone będą funkcje międzyresortowe, obejmujące różne jednostki organizacyjne realizujące wspólny cel, tak aby umożliwić kontrolę i racjonalne wykorzystanie środków budżetowych. Państwo będzie czuwać nad stabilnością i bezpieczeństwem krajowego rynku pieniężnego oraz prawidłowym funkcjonowaniem systemu bankowego. Doskonalony będzie monitoring transakcji finansowych oraz współpraca operacyjno-rozpoznawcza z ABW, CBA, Policją, Strażą Graniczną, a także - w wymiarze międzynarodowym - z jednostkami wywiadu finansowego innych państw, mające głównie na celu przeciwdziałanie wprowadzeniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu. Szczególnie istotnym elementem jest współpraca z organizacjami międzyrządowymi, których celem jest walka z praniem brudnych pieniędzy.

125. Zadania Służby Celnej dotyczą przede wszystkim ochrony społeczeństwa przed zagrożeniami, ochrony rynku wspólnotowego przed nieuczciwym i nielegalnym handlem oraz zabezpieczenia interesów finansowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Służba Celna odpowiada w szczególności za rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń związanych z powstawaniem zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli. Egzekwuje ograniczenia i zakazy

dotyczące ruchu towarów objętych ograniczeniami lub zakazami w obrocie międzynarodowym, realizuje zadania związane z zarządzaniem granicą zewnętrzną, współpracuje z innymi służbami przy zwalczaniu: nadużyć, zorganizowanej przestępczości transgranicznej i terroryzmu. Uczestniczy w programach zapewniających bezpieczeństwo dostaw oraz egzekwuje sankcje nakładane na kraje ignorujące zasady pokojowego współistnienia, nie dopuszczając do realizacji dostaw towarów wykorzystywanych do celów militarnych.

Skarb Państwa

126. Skarb Państwa zapewnia wpływ państwa na część infrastruktury gospodarczej oraz sprawuje nadzór właścicielski nad majątkiem państwowym, procesami jego prywatyzacji i restrukturyzacji. Nadrzędnym celem działań podejmowanych przez Skarb Państwa jest skuteczne wykorzystanie praw właścicielskich, zasobów majątku państwowego oraz procesów przekształceń i procesów prywatyzacyjnych dla prawidłowego funkcjonowania gospodarki narodowej w warunkach transparentności i skuteczności zarządzania spółkami.

Transport

127. Budowa nowoczesnego systemu transportowego, a w szczególności dróg publicznych, modernizacja kolei, portów lotniczych oraz śródlądowych dróg wodnych, połączona z wprowadzaniem nowoczesnych środków transportu, stanowi jedną z kluczowych dziedzin w systemie przygotowań obronnych oraz reagowania kryzysowego państwa. Dla zapewnienia wysokich standardów bezpieczeństwa w sektorze transportu niezbędne będzie wdrożenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa, służącego zarówno zapobieganiu niebezpiecznym zdarzeniom, jak i sprawnemu łagodzeniu skutków wystąpienia takich zdarzeń. Integracja działań prewencyjnych jest szczególnie ważna w przypadku węzłów transportowych, stanowiących obszary współdziałania różnych gałęzi transportu – porty lotnicze i wodne oraz stacje kolejowe integrujące różne środki transportu. Rozbudowa sieci transportowych oddziaływać będzie na poprawę warunków przemieszczania się osób i sprzętu, niezbędnych do podejmowania działań w ramach funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego. Przyczyni się również do zapewnienia potrzeb bytowych ludności, w tym do możliwości jej ewakuacji, a także stanie się istotnym elementem wsparcia Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszników w przypadku kryzysu lub konfliktu zbrojnego.

128. Istotną rolę w obszarze gospodarki narodowej i współpracy międzynarodowej oraz obronności państwa będzie odgrywał rozwój nowoczesnego systemu infrastruktury lotniskowej. Modernizacja dotychczasowych lotnisk oraz powstawanie nowych powinny zapewnić harmonijny rozwój słabiej uprzemysłowionych regionów, właściwe funkcjonowanie narodowego rynku transportu i przemysłu lotniczego oraz w ramach współpracy cywilno-wojskowej, odpowiednią ilość lotnisk do działań dla lotnictwa wojskowego.

129. Członkostwo w UE stwarza szanse rozwojowe Polski w zakresie szybkiej modernizacji i budowy systemu transportowego. Niewykorzystanie tych szans może spowodować marginalizację znaczenia Polski jako kraju tranzytowego oraz pozbawienie możliwości wymiany handlowej, jakie pojawiają się na rynku wschodnioeuropejskim. Jednocześnie rośnie ranga skuteczności kontroli

i monitorowania przewozu oraz przechowywania i dystrybucji towarów niebezpiecznych oraz tzw. materiałów podwójnego zastosowania, z możliwością ich wykorzystania do celów terrorystycznych.

Budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa

130. Nadrzędnym celem aktywności działu budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego jest realizacja zadań ukierunkowanych na przeciwdziałanie powstawaniu katastrof budowlanych, wywoływanych przez żywioły, wady konstrukcyjne budynków i zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych. Podstawowymi elementami działań podejmowanych w tym zakresie jest zapewnienie odpowiednich regulacji prawnych dotyczących warunków inwestowania w budownictwie, jak również instrumentów wspierających remonty budynków i termomodernizacje. Uzyskane w ten sposób oszczędności w zużyciu energii stanowią istotny komponent szerszych działań ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. W ramach polityki mieszkaniowej państwa istotnym zadaniem jest kontynuowanie wsparcia budownictwa własnościowego, rozwoju sektora mieszkań na wynajem, jak również budownictwa mieszkaniowego dla grup społecznych, które z uwagi na warunki mieszkaniowe są już dotknięte lub zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego.

Rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne

131. Rolnictwo stanowi strategiczny filar gospodarki narodowej i ma kluczowe znaczenie dla jakości życia obywateli. Polska powinna zagwarantować sobie pełną samowystarczalność produkcji żywności, co oznacza zaspokojenie potrzeb żywnościowych społeczeństwa oraz zapewnienie dostaw bezpiecznej żywności we wszystkich możliwych stanach funkcjonowania państwa. Realizacja tego celu zależy od rozwoju rolnictwa, wsi i rynków rolnych. Należy utrzymać dotychczasowy poziom produkcji rolnej i przetwórstwa oraz wymagane odrębnymi przepisami zapasy i rezerwy państwowe, a także zdolności ich dystrybucji, na poziomie zapewniającym pełne zaopatrzenie społeczeństwa w produkty rolno-spożywcze. Państwo będzie kształtować warunki do rozwoju przedsiębiorczości na wsi oraz rozwiązywać problemy powszechnego ubezpieczenia społecznego rolników.

Rozwój regionalny

132. Trwały rozwój kraju w perspektywie długookresowej jest możliwy wówczas, gdy będzie oparty na rozwoju społeczeństwa, ustawicznym zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionów, w tym na inwestycjach w sferze badań i rozwoju oraz uzyskaniu stabilnych warunków ekonomiczno-społecznych i środowiskowych. Nadrzędnym celem polityki rozwoju jest odczuwalne zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, zwiększenie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej kraju poprzez stymulowanie aktywności gospodarczej, zwłaszcza regionów wschodnich, oraz realizację programów operacyjnych i pełne wykorzystanie przewidzianych na nie środków strukturalnych UE. Powinny one zapewnić rozwój infrastruktury, poprawę stanu środowiska naturalnego, poszerzenie sfery badań naukowych i silniejsze ich powiązanie z gospodarką, unowocześnienie gospodarek lokalnych oraz wzrost zatrudnienia i rozwój zasobów ludzkich.

Praca, zabezpieczenie społeczne i sprawy rodziny

133. Nadrzędnym celem polityki społecznej jest osiągnięcie porównywalnych z europejskimi standardów życia, obejmujących równy dostęp do praw społecznych, poprawa warunków funkcjonowania rodzin oraz wsparcie grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dla realizacji tego celu konieczne jest rozwijanie pro-zatrudnieniowej polityki rynku pracy na szczeblu regionalnym i lokalnym, wspieranej przez aktywną realizację sektorowych i regionalnych programów operacyjnych oraz właściwe wykorzystanie funduszy strukturalnych Europejskiego Funduszu Społecznego. Niezbędne jest kreowanie polityki zatrudnienia opartej na dostosowywaniu wzrastającego poziomu wykształcenia i kwalifikacji do bieżących potrzeb rynku pracy, prowadzenie selektywnej polityki migracyjnej, wykorzystanie funduszy strukturalnych na doskonalenie zawodowe, wspieranie przedsiębiorczości i inwestowania w kapitał ludzki. Priorytetem polityki społecznej jest rozwój i utrzymanie efektywnego systemu emerytalnego, gwarantującego możliwości wypłaty godziwych świadczeń ubezpieczeniowych.

134. Zasadniczymi celami polityki rodzinnej jest poprawa kondycji polskich rodzin, ich wzmocnienie oraz zachęcanie do postawiania nowych. Realizacja takiej polityki skupiać się będzie na zapewnianiu równych szans kobiet i mężczyzn, poprawie sytuacji materialnej rodzin oraz możliwości ich rozwoju. Służyć temu będzie wspieranie edukacji młodzieży, szczególnie z małych miejscowości i terenów wiejskich, zapewnianie pełnego dostępu opieki lekarskiej oraz wprowadzanie rozwiązań odwracających negatywne tendencje demograficzne w społeczeństwie polskim.

Zdrowie

135. Nadrzędnym celem służby zdrowia jest zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludności we wszystkich stanach funkcjonowania państwa, w tym zwłaszcza zahamowanie tendencji do ekspansji chorób przewlekłych, związanych ze współczesną cywilizacją, oraz zbliżenie Polski pod tym względem do standardów UE.

136. Biorąc pod uwagę rosnące zagrożenia zdrowia i życia dużych grup ludności w wyniku działań terrorystycznych, w tym terroryzmu radiacyjnego, chemicznego i bioterroryzmu, a także zdarzeń masowych i katastrof o różnorodnym charakterze, należy posiadać odpowiednio przygotowane i zmobilizowane siły i środki medyczne na szczeblu centralnym, wojewódzkim i samorządowym. Powinny one służyć szybkiemu rozpoznawaniu zagrożeń oraz ratowaniu życia i zdrowia poszkodowanej ludności bez naruszenia zasadniczej struktury organizacyjnej i funkcjonalnej jednostek ochrony zdrowia. Istnieje konieczność precyzyjnego unormowania prawnego prowadzenia akcji ratowniczych i określenia źródeł ich finansowania. Należy rozbudować system ratownictwa medycznego i wyposażać go w nowoczesny sprzęt szybkiej diagnostyki oraz ratowania i utrzymania życia.

137. Istotnym zadaniem w zakresie ochrony zdrowia jest utrzymywanie rezerw państwowych produktów leczniczych i wyrobów medycznych, a także zestawów sprzętowo-lekowych przechowywanych w szpitalach oraz magazynach Agencji Rezerw Materiałowych, a także w Bazach Sprzętu Specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej. Ochrona zdrowia stanowi także ważne ogniwo w łańcuchu cywilnego wsparcia logistycznego narodowych i sojusznicznych sił zbrojnych,

odpowiedzialne za realizację zadań w zakresie wspólnej obrony oraz kompleksowe i wszechstronne świadczenie wsparcia ze strony państwa – gospodarza.

Nauka i szkolnictwo wyższe

138. Nadrzędnym celem działań jest wspieranie bezpieczeństwa państwa poprzez budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy i tworzenie wykształconych zasobów osobowych, upowszechnianie innowacyjności i nowych technologii w oparciu o potencjał środowisk naukowych i system szkolnictwa wyższego. Niezbędne jest stworzenie warunków do jak najszerszych kontaktów krajowych ośrodków akademickich i badawczych z placówkami zagranicznymi oraz do znaczącego udziału tych ośrodków w międzynarodowych projektach badawczych, w ramach współpracy naukowo-technicznej i wymiany intelektualnej. Prowadzone badania naukowe muszą się koncentrować - przy uwzględnieniu możliwości finansowych państwa - na dziedzinach umożliwiających zmniejszenie dystansu technologicznego dzielącego Polskę od wysoko rozwiniętych członków UE. W tym kontekście, szczególną wagę należy przywiązywać do skrócenia czasu wdrażania wyników badań naukowych, monitorowania kierunków rozwoju nauki, a także systematycznego zwiększania nakładów na badania naukowe, zgodnie z założeniami strategii lizbońskiej - w tym również na badania z zakresu bezpieczeństwa oraz tworzenia warunków do bardziej efektywnego pozyskiwania funduszy UE na badania naukowe. Pomocne w tym będzie zapewnienie szybkiego przepływu wyników badań do gospodarki narodowej, powiązania jej z nauką dzięki współfinansowaniu tej ostatniej oraz zdyNAMIZOWANIE rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego poprzez wspieranie inicjatyw sektora prywatnego. Ważnym zagadnieniem jest zapewnienie należytej ochrony własności intelektualnej i stworzenie warunków, które zachęcałyby osoby wysoko wykwalifikowane lub posiadające wyjątkowe umiejętności do kontynuowania swej kariery zawodowej w kraju. Niezbędna jest także aktywizacja środowisk naukowych i pracowników szkolnictwa wyższego wokół problemów bezpieczeństwa i obronności oraz promowanie tych zagadnień jako powszechnego obowiązku i dobra ogólnego obywateli.

Oświata i wychowanie

139. Ważne zadania w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego stoją przed edukacją obywatelską dzieci, młodzieży i dorosłych. Jest to zadanie dla systemu edukacji narodowej, mediów publicznych, organizacji pozarządowych i samorządowych. Głównym celem w tym zakresie jest rozwijanie świadomości o powinnościach obywateli na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa, kształtowanie postaw patriotycznych oraz nabywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do racjonalnego i skutecznego działania w warunkach pokoju i stanach nadzwyczajnych. Należy zintensyfikować działania w zakresie przygotowania obywateli do realizacji zadań wynikających z sytuacji zagrożeń bezpieczeństwa narodowego.

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

140. Kultura jako nieodłączny element przetrwania i rozwoju każdego społeczeństwa pozostaje przedmiotem szczególnej troski państwa. Nie maleje

zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego ze strony natury i destrukcyjnej działalności ludzi. Aby sprostać aktualnym i przewidywanym wyzwaniom, Polska nadal przywiązywać będzie ogromną wagę do rozwoju kultury narodowej, zachowania tożsamości narodowej i ochrony dziedzictwa kulturowego. Dla osiągnięcia tego celu podejmowane będą działania o charakterze legislacyjnym, organizacyjnym, technicznym i edukacyjnym.

Środowisko

141. Polityka ekologiczna państwa będzie dążyć do takiego stymulowania procesów rozwoju kraju, aby w jak najmniejszym stopniu zagrażały środowisku i jego zasobom. Jej urzeczywistnianie powinno się odbywać w ścisłym związku ze strategiami i politykami wspólnotowymi, a zwłaszcza odnowionymi strategią lizbońską i strategią zrównoważonego rozwoju UE. Wszystkie strategie i polityki sektorowe muszą uwzględniać założenia i zasady polityki ekologicznej.

142. Należy stworzyć na bazie istniejących aktów prawnych czytelne, prostsze w stosowaniu prawo środowiskowe. Istnieje konieczność precyzyjnego unormowania prawnego prowadzenia akcji ratowniczych i określenia źródeł ich finansowania. Należy także opracować i aktualizować plany ewakuacji ludności oraz zabezpieczenia jej warunków do przetrwania przez określony czas. Zasadnym jest również prowadzenie aktywnej edukacji proekologicznej społeczeństwa.

Terenowe organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego

143. Terenowe organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego współuczestniczą w realizacji strategicznych celów polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

144. Działając na rzecz bezpieczeństwa państwa, terenowe organy administracji publicznej prowadzą działalność planistyczną, organizacyjną i wykonawczą. Wiodącą rolę w tym względzie pełnią wojewodowie, którzy kierują działaniami na rzecz bezpieczeństwa narodowego oraz zapewniają współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej, administracji zespolonej, niezespolonej oraz przedsiębiorców.

145. Zaangażowany udział organów samorządu terytorialnego w działaniach na rzecz bezpieczeństwa na poziomie województwa stanowi o skuteczności systemu bezpieczeństwa oraz zapewnia możliwość skutecznego działania podmiotów ratowniczych, a także zarządzania kryzysowego i właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń. Rolą tych organów jest monitorowanie i zapobieganie wszelkim zagrożeniom, a w sytuacji ich wystąpienia - dążenie do ich opanowania i likwidacji bądź minimalizacji powstałych skutków.

Zakończenie

146. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP zawiera oficjalną wykładnię polskich interesów narodowych, określa cele strategiczne Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa wraz z koncepcją ich osiągania, uwzględniającą zadania dla poszczególnych podsystemów wykonawczych. Wskazuje również

zasady utrzymywania oraz kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego.

147. Strategia kierowana jest do wszystkich organów administracji publicznej oraz podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa. Za wdrożenie jej ustaleń odpowiadają ministrowie kierujący działami administracji rządowej, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie, organy samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, którym ustawowo powierzono stosowne uprawnienia i obowiązki w obszarze przedmiotowym bezpieczeństwa narodowego. Po wejściu w życie Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP należy opracować lub skorygować strategię dla poszczególnych działów administracji rządowej, a także strategię działania poszczególnych instytucji, którym powierzono szczególne zadania w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego.

148. Weryfikacja ustaleń zawartych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP oraz wypracowanie propozycji jej aktualizacji, odbywać się będzie w ramach cyklicznie przeprowadzanych Strategicznych Przeglądów Bezpieczeństwa Narodowego.

149. Niniejsza Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP zastępuje strategię przyjętą 8 września 2003 roku.